

L'ESPILL

REVISTA DE LLETRES

TARDOR / 2003 / NÚM. 34 / 1€

DOSSIER:
ISABEL-CLARA SIMÓ:
20 ANYS DE NOVEL·LISTA

ENTREVISTES:
AGUSTÍN FERNÁNDEZ PAZ
CARLES ALBEROLA
ROBERTO GARCÍA

PERFIL: RUBEM FONSECA

QUADERNS D'ANIMACIÓ
LECTORA: NOVA SECCIÓ
«RECEPTES»

edicions
bromera

S U M A R I

3 OPINIÓ

ADAPTACIONS, VERSIONS, REDUCCIONS

JOAQUIM CARBÓ

4

L'OPINIÓ DE LA CRÍTICA

5 PERFIL

RUBEM FONSECA

VICENT BERENGUER

6

FLAIXOS

9

LA NOVA VISIÓ DE LA TERRA
I DE LA VIDA

JORGE VELASCO

10 ENTREVISTA

AGUSTÍN FERNÁNDEZ PAZ

MAITE INSA

12

CARMEN

13 QÜESTIONARI

CARLES ALBEROLA I ROBERTO GARCÍA

FRANCESC FOGUET

DOSSIER

ISABEL-CLARA SIMÓ:
20 ANYS DE NOVEL·LISTA

14

VINT ANYS INDAGANT
LA COMPLEXITAT HUMANA

JOSEP A. FLUIXA

16

LA NOVEL·LA CREA UN PONT
ENTRE DOS SOLITARIS:
L'AUTOR I EL LECTOR

ADA CASTELLS

19

DE PROLETÀRIA A AMA,
UN CAMÍ SENSE RETORN

ALÍCIA TOLEDO

20

UN ESGUARD ENTRE LA HISTÒRIA
I LA LITERATURA

PASQUAL ALAPONT

22 QUADERNS D'ANIMACIÓ LECTORA

LES SÈRIES EN LA LITERATURA
INFANTIL I JUVENIL

ENRIC LLUCH

24 RECEPTES

ESTUDI DE LES COBERTES

JOSEP A. FLUIXA

25

RESSENYES

28 NOVES TECNOLOGIES

ELS LLIBRES ELECTRÒNICS

ANNA I. MONTESINOS

29

NOTÍCIES

30 EL RETROVISOR

VERSOS PER A ANNA

JULI CAPILLA

PORTADA: I.C. SIMÓ, FOTOGRAFIA DE JORDI PLAY

EDITORIAL

*Premis Literaris Ciutat d'Alzira:
15 anys d'il·lusió feta realitat*

Com ja és habitual, la tardor és època de premis literaris. Se'n lliuren al llarg de tota la nostra geografia i abracen un ventall ampli de modalitats i de gèneres literaris. Ens ha d'alegrar el fet que, d'uns anys ençà, la majoria de les obres guardonades mantenen un bon nivell de qualitat i són publicades en edicions dignes a càrrec d'editorials que les promocionen. Entre tots aquests certàmens, volem destacar el Premi de Novel·la Ciutat d'Alzira, que enguany compleix quinze anys. Es convocà per primera vegada l'any 1989 i conjuntava, d'una banda, les il·lusions d'un grup de persones que giraven al voltant d'una editorial aleshores emergent com Bromera i, de l'altra, el compromís d'uns representants polítics que apostaven decididament per lligar el nom de la capital de la Ribera Alta amb el redreçament cultural de la llengua dels valencians.

A aquell premi de novel·la inicial, se n'hi van afegir a poc a poc uns altres —el Premi Europeu de Divulgació Científica Estudi General, el Bancaixa de Narrativa Juvenil, el de Narrativa Infantil Vicent Silvestre i el d'Assaig Mancomunitat de la Ribera Alta— que han configurat els actuals Premis Literaris Ciutat d'Alzira. En aquest certamen hi participa, a més de les institucions i entitats ja esmentades, la Universitat de València, la qual s'implica també en l'organització d'un extens cicle d'activitats que promou l'Ajuntament d'Alzira i al qual dona suport, entre altres organismes, el CEFIRE d'Alzira. Un cicle que ha esdevingut un referent de vitalitat cultural i que, per sort, no és l'únic, ja que es dona també en altres ciutats i en altres convocatòries.

No obstant això, les obres premiades en la majoria de les convocatòries del nostre país no obtenen el ressò social que mereixen. Per això, hem de fer l'esforç, entre tots, de divulgar una oferta literària àmplia, diversa i de qualitat que no pot ser ignorada pel bé de la nostra llengua i de la nostra societat. En aquest repte, uns tenen més possibilitats i, sobretot, més responsabilitats que altres.

En aquest sentit, qualsevol commemoració és bona per a emprendre actuacions pendents. Els quinze anys d'uns premis de la trajectòria i notorietat dels d'Alzira conviden a reflexionar sobre la necessitat d'una implicació major dels mitjans de comunicació i de l'estament polític en la difusió i el suport d'iniciatives culturals com la que ens ocupa.

ADAPTACIONS, VERSIONS, REDUCCIONS

JOAQUIM CARBÓ

MENTRE REVISAVA LES GALERADES DE LA VERSIÓ DE *L'ANELL DELS NIBELUNGS*, LA TETRALOGIA OPERÍSTICA DE RICHARD WAGNER QUE BEN AVIAT PUBLICARÀ BROMERA, VAIG TENIR OCASIÓ DE REFLEXIONAR SOBRE UN TEMA TAN DEBATUT COM SÓN LES ADAPTACIONS QUE FEM D'ALGUNES

OBRES FONAMENTALS DE LA LITERATURA. SOVINT, QUAN ES PARLA DE LLIBRES PER A «XIQUETS I XIQUETES», SEMPRE HI HA ALGÚ, COM HAROLD BLOOM, QUE ASSEGURA QUE, DE LLIBRES, NOMÉS N'HI HA DE BONS I DE DOLENTS, TOT PROPOSANT-NOS UN CÀNON DE CLÀSSICS.

Si Bloom es referís a un públic ideal format per joves que llegeixen pel seu compte, no em costaria estar-hi d'acord. Però Bloom i d'altres crítics no s'adonen que ja fa uns anys que l'escola s'esforça a encomanar-los una passió per la literatura que més endavant hauran de satisfer amb plena llibertat i sense control. Per encarrilar aquells que encara no s'hi han sentit atrets, van néixer les novel·les juvenils, escrites a l'estil d'aquelles que, entre tots els catàlegs, els editors es van adonar que cridaven més l'atenció dels joves... Una cosa és l'alta teoria literària i una altra tancar-se dins l'aula d'un dels nostres instituts.

Deixem de banda, ara, les novel·les que amb més o menys encert s'han escrit expressament per a aquest públic i pensem en les estratègies que s'han utilitzat per a familiaritzar-lo amb les obres clàssiques a través de versions i reduccions, unes formes que ofenen els puristes. De molt petit, uns llibrets de l'editorial Araluce em van informar de què anava l'*Odissea*. Tot i tractar-se simplement de la forma més bescantada, la reducció, no em va fer cap mal, llavors, saber que un tal Ulisses havia lluitat contra Polifem, havia escoltat el cant de les sirenes, havia conegut Nausica...

I si en el meu paper de narrador mai no havia sentit la necessitat de posar-me al servei d'arguments d'altri perquè, tafaer com sóc, la imaginació i el meu entorn no paren d'oferir-me'n, en el cas dels *Nibelungs* m'hi vaig posar pel repte que suposava un encàrrec. I l'experiència no em va desplaure. En el cas de les versions de textos importants, la responsabilitat és molt gran perquè s'ha d'intentar cop-

sar, sense trair-lo, l'esperit de l'autor, el perfum de l'obra, triar els episodis més destacats, rebaixar tant com sigui possible descripcions i lluitar al màxim per trobar un registre lingüístic i expressiu que no s'oposi a l'original, però que permeti que els joves d'avui s'hi acostin amb naturalitat.

Els *Nibelungs* presentaven una dificultat afegida: la música. Era imprescindible que el lector, poc o gens familiaritzat amb Wagner, descobrís entre ratlles alguns dels temes gràcies al ritme de la narració, l'acció, la relació i els neguits dels personatges, i que tot plegat li fes endevinar que, al darrere, hi havia la marxa de les Valquíries, el cant de l'ocell, l'amor dels joves

amants, la decadència dels déus...

En el cas de *Moby Dick* em vaig obligar a prescindir, entre altres coses, de l'extraordinària lliçó de zoologia amb què Melville descriu les balenes. Avui, el cinema i la televisió ens han mostrat prou allò que abans només es podia explicar amb paraules.

La intenció era informar amb el màxim de rigor i d'amenitat possibles de l'existència d'uns textos imprescindibles. Si qui ara hi entra en contacte no fa un pas endavant i no en vol saber més, no haurem guanyat gran cosa, però si despertem la curiositat de l'iniciat, aquest entrarà a formar part del club d'aquells que de tant en tant necessitem escoltar algun fragment del *Sigfrid* o de *La Valquíria*, i que no parem de discutir les raons d'aquell capità Ahab que, per satisfer una terrible set de venjança, va portar els seus homes al desastre.

**Les versions
han de copsar,
sense trair-lo,
l'esperit de l'autor
per a permetre
l'acostament
dels joves
als clàssics**

REVISTA DE LLETRES

34

TARDOR

2003

L'ILLA ÉS UNA PUBLICACIÓ D'EDICIONS BROMERA,
COORDINADA PER JOSEP A. FLUIXÀ I DIRIGIDA PER
JOAN CARLES GIRBÉS.

CONSELL DE REDACCIÓ: PASQUAL ALAPONT,
JOSEP BALLESTER, VICENT BORRÀS I ENRIC SALOM.
CONSELL ASSESSOR: JEREMIES BARBERÀ, SALVADOR
BATALLER, JOSEP GREGORI, VÍCTOR A. OROVAL,
JOSEP PALÀCIOS I ENRIC SÒRIA
CORRECCIÓ LINGÜÍSTICA: EUGENI ALBEROLA
I JOAN RAMON BORRÀS
DISSENY GRÀFIC: ENRIC SOLBES
MAQUETACIÓ: EVA BUENO, SUSANA FRAGUAS,
PERE FUSTER, DANIEL ROSELLÓ I XAVIER TORTOSA.

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: APARTAT DE CORREUS 147,
46600 ALZIRA (RIBERA ALTA), TELÈFON 962 402 254
ADREÇA A INTERNET: www.bromera.com
CORREU ELECTRÒNIC: illa@bromera.com

IMPRESSIÓ: BORMAC
TIRADA: 32.000 EXEMPLARS

ISSN: 1134-8666 / DL: V-166-1990 / PVP: 1 €

L'ILLA NO S'IDENTIFICA NECESSÀRIAMENT AMB ELS
ARTICLES DELS SEUS COL·LABORADORS, NI ELS TORNA
ELS ORIGINALS NO SOL·LICITATS, NI HI MANTÉ
CORRESPONDÈNCIA.

L'ILLA AUTORITZA LA REPRODUCCIÓ DELS SEUS ARTI-
CLES SI SE'N FA ESMENT DE LA PROCEDÈNCIA.

L'opinió de la crítica

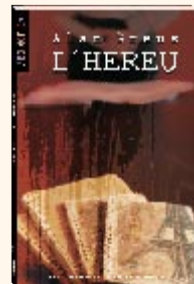

«Troblem en *Anàlisi* una lectura amena i entre-
tinguda. Una teràpia eròtica sobre la infideli-
tat que es pot llegir de tirada.»

Jordi CARRERA, *Avui*, juliol de 2003

«Els aspectes més posi-
tius del llibre són la pro-
sa solvent i, sobretot, l'ús
d'una llengua flexible, matisada, que dóna
solidesa i consistència als dos registres de la
novel·la: el del narrador i el de l'immigrant.»

Francesc CALAFAT, *El País*, juny del 2003

«Una obra d'una qualitat literària indiscuti-
ble. [...] Janer Manila demostra una altra ve-
gada que és un autor que es troba còmode en
els relats per a joves i que no rebaixa la quali-
tat proporcionalment a l'edat del lector.»

Joan PORTELL RIFÀ, *El Periódico*,
juliol de 2003

«Entre els llibres singulars, destaca un opor-
tú volum sobre els maltractaments a dones
que inclou dos textos complementaris: *L'in-
fern de Marta*, de Pasqual Alapont, una du-
ra història d'amors juvenils, i *La màscara de
l'amor*, un aclaridor text del psicòleg Vicente
Garrido, en què s'analitzen els trets i les acti-
tuds del maltractador.»

Victoria FERNÁNDEZ,
sup. «Babelia» d'*El País*, juny de 2003

«Una història emotiva i ben construïda, ex-
plicada amb ganes i amb molts moments
d'enorme interès i sensibilitat.»

Josep M. ALOY, *Faristol*,
juliol de 2003

«El text és ric en des-
cripcions, sensible en el
tractament de la relació xic/vell llop de mar,
i emocionant en el desenvolupament. Un
relat deliciós, un cant a la mar, a les seues
gents, a la llibertat de la imaginació, a la
mitologia del Mediterrani...»

CLIJ, juny de 2003

RUBEM FONSECA

VICENT BERENGUER

RUBEM FONSECA (1925), L'ÚNIC ESCRIPTOR BRASILER QUE AVUI GAUDEIX D'UNA INDUBTABLE COMBINACIÓ DE PRESTIGI INTEL·LECTUAL I POPULARITAT DE *BEST SELLER*, S'HA VIST PREMIAT RECENTMENT AMB DOS PRESTIGIOSOS RECONeixEMENTS. EL JULIOL PASSAT, ELS GOVERNS DEL BRASIL I DE PORTUGAL LI VAN CONCEDIR EL PREMI CAMÕES, UN GUARDÓ INSTITUÏT FA QUINZE ANYS QUE ESTÀ

CONSIDERAT COM EL NOBEL DE LA LLENGUA PORTUGUESA I QUE, ENTRE ALTRES, S'HA CONCEDIT A EUGÉNIO DE ANDRADE, JOSÉ SARAGAMO I JORGE AMADO. EL PASSAT MES D'AGOST, A MÈXIC, TAMBÉ SE LI VA CONCEDIR EL PREMI JUAN RULFO, AMB EL QUAL JA S'HAN

RECONEGUT ESCRIPTOR COM JUAN JOSÉ ARREOLA, AUGUSTO MONTERROSO I JUAN MARSÉ, ENTRE ALTRES.

Rubem Fonseca, un dels escriptors brasilers imprescindibles.

La gran acceptació de l'obra de Fonseca és indiscutible no sols en l'àmbit del portugués, sinó també en el d'altres llengües, com revelen les nombroses traduccions. Ara aquests premis són una autèntica confirmació davant d'una obra literària que ha contribuït decisivament a la renovació de la prosa narrativa, caracteritzada per una manera de contar que aprofita i reelabora formes provinents de la literatura popular com la novel·la negra, i també les de la novel·la política, la social, l'existencial i l'eròtica. El seu món està poblat de personatges extrets de la realitat més sòrdida, tot i que tractats amb una compassió i un humor exquisits. Les seues novel·les i els seus contes permeten lectures de múltiples tipus d'experiències. En el seu estil, predominantment directe, subjau una poètica molt personal i rigorosa que permet expressar la condició del món contemporani d'una manera inusualment colpidora.

El cas Morel—l'única obra seua traduïda al català i que ara reedita Bromera a la col·lecció «L'Eclèctica»—, és la narració de Paul Morel, un artista d'avantguarda típic dels anys 70 per les seues excèntricats, tancat a la presó per homicidi, que escriu un llibre per recordar la seua vida,

les dones amb qui visqué en poligàmia i, principalment, la mort d'una d'elles, Joana, motiu de la seua presó.

Davant dels ulls curiosos del comisari Matos, Vilela, l'escriptor, exadvocat i expolícia que Morel crida per ajudar-lo, arreplega en visites regulars les seues pàgines manuscrites amb històries molt radicals —on es mescla sexe, violència i reflexions sobre la funció de l'art o del sentit de la vida. D'aquesta manera, Vilela acaba implicant-se en la història i intenta provar la innocència de l'artista. Al capdavall, dret, policia i art, tres maneres equivalents d'embrutar-se les mans, una definició que Fonseca posa en boca dels personatges, però que ressona de la seua experiència personal, com a advocat i policia de carrer a Rio de Janeiro en els anys 50.

Del 1963 ençà, i ara com ara, l'obra de Fonseca està composta per catorze llibres de contes i vuit novel·les. Entre aquestes, *El cas Morel* és la primera que publicà, ara fa exactament trenta anys, en l'auge del règim militar, i s'ha constituït en una obra mestra de la literatura policíaca brasilera que no ha perdut ni un gram del seu interès i és vista fins avui, amb justícia, com una de les seues millors ficcions.

Els premis Camões i Juan Rulfo són l'autèntica confirmació de Rubem Fonseca, autor d'una obra literària que ha contribuït decisivament a la renovació de la prosa narrativa

Dubtes?

Tothom proclama amb orgull que l'estiu és l'època en què més es llig. Però aquesta afirmació ens provoca alguns dubtes: Per què la majoria dels suplementos literaris dels diaris «desapareixen» al juliol i a l'agost? Per què tanquen tantes llibreries durant aquests mesos? Per què és tan complicat trobar una biblioteca pública oberta en el mes d'agost? I, finalment, per què resulta tan difícil veure ningú amb un llibre a les mans a les platges?

Quina ment preclara de la direcció de Canal 9 va decidir suprimir l'històric *Colp d'ull*? Tant molestava un programa cultural que emetien a altes hores de la matinada? Quan deixarà el canal –encara– públic de martiritzar-nos amb *telefem*?

Fins quan continuarà l'*Anuari de l'Enciclopèdia Catalana* ignorant els Premis Ciutat d'Alzira, que en aquesta edició celebren el 15 aniversari, en la relació de certàmens literaris que elabora cada any?

«La literatura és l'únic art que utilitza un llenguatge d'ús comú. Per això assumeix un repte més gran que les altres arts.»

Carlos FUENTES, *Presència*

«És horrorós que als EUA no es tradueixin autors europeus.»

Siri HUSTVEDT, *Avui*

«Els intel·lectuals ja no són els sacerdots del món.»

Gilles LIPOVETSKY, *El Mundo*

«Hollywood és una indústria que va molt escassa d'idees.»

Joanne HARRIS, *Avui*

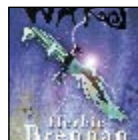
Serp d'estiu

JOSEP FRANCO

En el moment en què perpetre aquesta reflexió periòdica és encara ple estiu i, per tant, com que no tinc l'ocasió de fer-ho quan toca, que és al mes d'agost, he caigut en la temptació de propagar serps d'estiu, en el sentit periodístic de l'expressió, perquè ho considere una manera de normalitzar la nostra cultura i de tractar de popularitzar alguns temes que, probablement, només em preocupen a mi...

També reconec que és una empresa fàcil, perquè la veritat és que l'estiu passat va ser mogudet: les eleccions, els pactes i la victòria inqüestionable del PP; l'espectacle de Madrid; la calor i els incendis; la resurrecció del pancatalanisme a mans del senyor Maragall, net; les trifulgues al País Basc; la recuperació del fonamentalisme nacionalista espanyol per part de les institucions espanyoles, els mitjans de comunicació espanyols i els bons espanyols en general, inclosos els valencians; la vena foralista del nostre Molt Honorable President; la successió de l'altre president, nostre també; el clam de Josep Vicent Marqués, demanant una ampliació del termini de presentació d'originals a un conegut premi literari, convocat precisament per Edicions Bromera i algunes altres institucions; les inauguracions prematures d'alguns camps de golf; la previsible gota freda que ens amenaça...

Però, amb el cor en la mà, per a un servidor, la notícia de l'estiu, la qual, més que una serp vulgar, em sembla una anaconda de les més grans, és l'anunci del nostre ex-president, don Eduardo Zaplana, el dia que va prendre possessió del nou càrrec de superministre portaveu: la *pedrea*, diuen els entesos, de la successió d'Aznar. Va dir als periodistes que seria puntual i que no mentiria!

A l'ombra de Harry Potter

Harry Potter ha tornat a batre el seu propi rècord: el cinquè títol de la sèrie va vendre més de sis milions d'exemplars durant el primer cap de setmana. Aquest èxit sense precedents ha coincidit amb l'anunci de la concessió del Premi Príncep d'Astúries de la Concòrdia a la seua autora, Joanne K. Rowling. Agents i editors de tot el món no perden l'esperança de repetir un fenomen d'aquestes característiques amb altres escriptors. Eoin Colfer és, de moment, qui més ha reeixit amb les aventures fantàstiques del jove ric i malvat Artemis Fowl, que seran traslladades a la gran pantalla. I al 2004 apareixerà en la nostra llengua la nova aposta de Bloomsbury, la mateixa editora de Harry Potter: *La guerra de les fades*, del popular autor Herbie Brennan. Si no podeu esperar-vos, visiteu-ne la web: <www.faeviewars.com>.

Llibreria o editorial?

La guerra del llibre als Estats Units ha passat a una fase superior. Tal com fan els supermercats amb les anomenades «marques blanques», la cadena de llibreries més gran del món, Barnes & Noble, s'ha proposat prescindir de l'esglau editorial amb l'objectiu de publicar i vendre títols amb segell propi i a preus molt baixos. Tot i que començarà amb clàssics i llibres de bricolatge, el mercat editorial d'aquell país tremola. La implacable expansió dels seus 900 macrocentres va provocar la fallida de milers de llibreries petites i independents. La seua web: <www.bn.com>.

El cercador literari més complet

Una de les llibreries virtuals més importants del món, Amazon.com, col·labora amb grans editorials per a crear un banc

de dades que permeta als internautes cercar paraules en els textos de milers de llibres. Amb aquesta finalitat es crearà el programa Look Inside the Book II, el qual facilitarà la localització de paraules clau entre un nombre limitat de pàgines de cada títol.

L'AVL i l'ús de la llengua

Per a commemorar el segon aniversari de l'organisme, l'Acadèmia Valenciana de la Llengua (AVL) va aprovar per unanimitat una declaració que insta les institucions públiques a assumir, de manera urgent, la promoció del valencià. Entre altres mesures, demanen garanties en l'ensenyament de la llengua en l'àmbit educatiu, que els representants polítics usen el valencià per a convertir-se en l'«espill dels ciutadans» i que la RTVV siga «un vertader instrument de foment de la llengua». Un clam en el desert?

Visa pel valencià

Col·laborar en la defensa de la nostra llengua és cada vegada més senzill. Cai-xa Popular ha tret al mercat la nova Visa «Compromís pel valencià». Les seues prestacions són idèntiques a les d'altres targetes semblants. La novetat és que permet als seus titulars col·laborar en el finançament de les activitats d'Escola Valenciana – Federació d'Associacions per la Llengua (FEV). Per cada compra que facen els usuaris amb aquesta targeta, l'entitat bancària cedirà a FEV fins el 0,7%. Encara no la tens?

Un programa de llibres a Canal 9?

Coincidint amb la retirada definitiva del programa *Colp d'ull*, la televisió pública valenciana sorprenia els televidents amb

Flaixos

la programació d'un nou espai cultural. Es tracta de *Fahrenheit* i està dedicat íntegrament a la difusió del llibre i la lectura amb una estètica moderna i àgil. Cristina Warner el presenta en valencià, però res no és perfecte: s'emet ja de matinada i és quasi impossible trobar-hi cap referència a llibres en la nostra llengua. Una altra oportunitat perduda...

Xarxa de Lectura Pública Valenciana

La Direcció General del Llibre ha impulsat la creació d'un catàleg col·lectiu de les biblioteques públiques valencianes. En l'adreça <www.xlpv.cult.gva.es> es poden consultar, de manera permanent i actualitzada, els fons íntegres dels centres bibliotecaris adscrits. Amb

aquest programa s'ha creat també la primera base de dades de lectors valencians i un carnet únic de préstec vàlid per a les més de 80 biblioteques de tot el país que ja s'han sumat al projecte.

Aniversari d'El Temps

La revista *El Temps* s'ha convertit ja, per mèrits propis, en una publicació de referència en la nostra llengua. Aquest mes d'agost va arribar al seu número 1.000. Cap altre setmanari en català havia tingut una vida tan llarga. Per a celebrar-ho van publicar un número especial durant el mes d'agost i anuncien novetats i promocions per a la tardor. Enhorabona i llarga vida!

Debats «en línia» sobre la llengua

Fa un any es va obrir a Yahoo la llista de distribució «Mig-jorn» amb la voluntat de ser un espai de debat i d'intercanvi intel·lectual sobre qüestions que afecten la llengua catalana en tots el seus vessants, tant lingüístics com literaris i sociolingüístics. Si voleu pertànyer a aquest fòrum podeu enviar les vostres dades personals i un breu currículum a l'adreça <uji00824@uji.infomail.es>.

Revista infantil Mil Dimonis

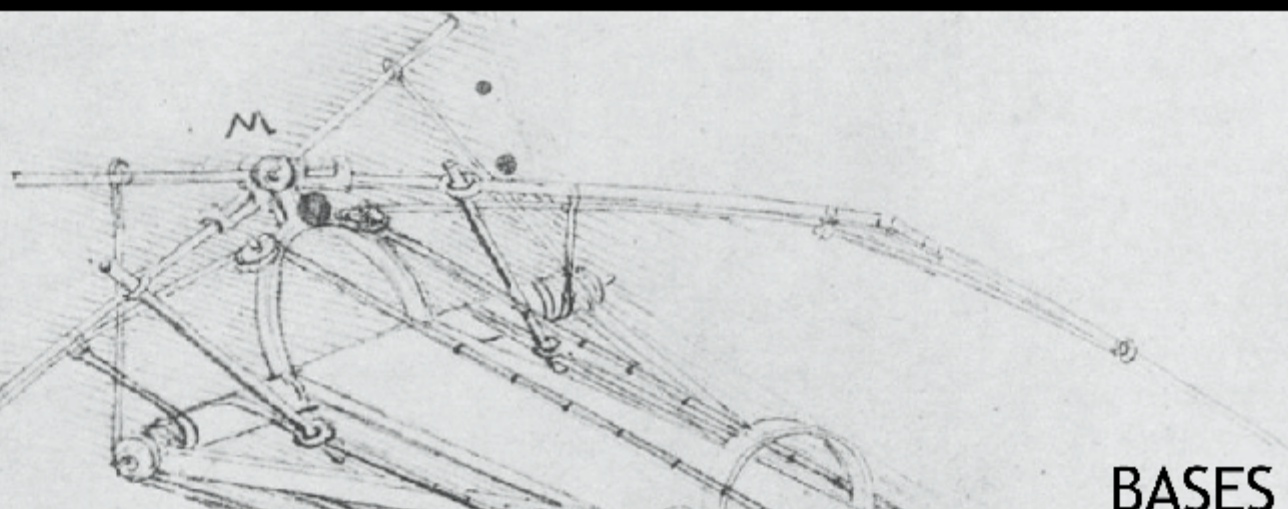
Recentment s'ha creat la revista infantil *Mil Dimonis*. Aquesta publicació mensual a tot color combina material cultural utilitzable a classe amb els passatemps i els divertiments. La cooperativa Coopelingua produeix la revista simultàniament en cinc llengües: basc, bretó, occità, cors i català. Per a més informació i subscripcions, adreueu-vosa <milidimonis@correu.vilaweb.com>.

Dades

La web Lletxa ofereix un estudi sobre els premis literaris convocats durant els anys 2000 i 2001 a Catalunya o en llengua catalana. Les dades que aporta, així com les conclusions, són ben interessants: hi ha 1.249 premis literaris «en actiu», el 75% dels quals es convoquen al Principat. Però el més sorprenent és la dotació global dels certàmens: 5.604.679,10 euros anuals. La publicació dels originals corre a càrrec de 94 editorials diferents. Pel que fa a la longevitat, en conjunt tenen una xifra mitjana d'onze convocatòries. Agrupant els gèneres dels premis per grans blocs, el grup més nombrós correspon a la narrativa (430), seguit pels d'assaig i estudis (338) i pels de poesia (251). Si hi teniu interès, trobareu l'informe complet a l'adreça <www.uoc.edu/lletxa>.

Premi de comunicació científica «JOAN LLUÍS VIVES»

2003

BASES

Convoca:

Xarxa d'universitats
Institut Joan Lluís Vives

Amb el suport de:

CÀTEDRA DE
DIVULGACIÓ
DE LA CIÈNCIA

Caja de Ahorros
del Mediterráneo

OBRES SOCIALS

Podran participar aquelles persones que tinguen inscrita i sense defensar públicament, amb data anterior al 31 d'octubre de 2003, una tesi doctoral en un programa de doctorat d'alguna de les universitats de la xarxa Institut Joan Lluís Vives.

Per a participar caldrà presentar un article periodístic d'una extensió màxima de 8 fulls (1.800 caràcters per full) la temàtica del qual haurà de ser la de la mateixa tesi doctoral, que faci incidència, sobretot, en l'interès científic i social de la recerca en curs.

Cada autor només podrà presentar un únic article, escrit en català, original, inèdit i no premiat en altres concursos, emmarcat en una de les dues modalitats següents: (a) ciències socials i de l'educació, i humanitats i (b) ciències bàsiques, ciències de la salut, enginyeries i arquitectures.

Hi haurà dos premis indivisibles, un per modalitat, de 1.500 € i la publicació dels dos articles guanyadors en la revista *El Temps*. Els premis en metàl·lic se subjectaran als impostos o retencions vigents segons la llei.

Els articles, s'han d'enviar abans del 30 de desembre de 2003 a la Càtedra de Divulgació de la Ciència de la Universitat de València, Av. Blasco Ibáñez 13, 46020 València. Caldrà adjuntar-hi l'acreditació de la inscripció de la tesi en un programa de doctorat, així com de no haver estat defensada prèviament, signada pel director del departament.

El Jurat estarà constituït per professorat de les universitats de l'Institut Joan Lluís Vives i altres professionals vinculats a l'àmbit del premi.

El Jurat podrà declarar deserts els premis establerts.

La participació en aquest concurs implica l'acceptació total de les seues bases. Qualsevol dubte que puga sorgir el resoldrà el Jurat.

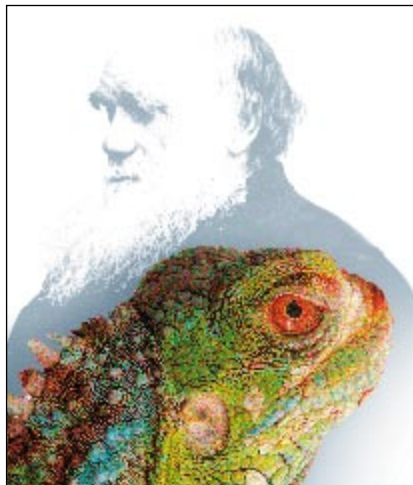
La decisió del Jurat es farà pública coincidint amb la reunió del Consell General de l'Institut Joan Lluís Vives que tindrà lloc al març de 2004, a la Universitat Oberta de Catalunya.

www.vives.org

LA NOVA VISIÓ DE LA TERRA I DE LA VIDA

JORGE VELASCO*

LA NOVETAT MÉS RECENT DE LA COL·LECCIÓ «SENSE FRONTERES» QUE COEDITA BROMERA AMB EL SERVEI DE PUBLICACIONS DE LA UNIVERSITAT DE VALÈNCIA, *REVOLUCIONS EN LES CIÈNCIES NATURALS*, DE JOSÉ ANTONIO PASCUAL, ÉS UNA HISTÒRIA AL VOLTANT DEL CONEIXEMENT SOBRE EL NOSTRE PLANETA I LA VIDA QUE EL SINGULARITZA. LA TERRA ÉS UN PLANETA DINÀMIC I ACTIU I LA VIDA QUE ACULL, UN

FENOMEN MOLT COMPLEX. AQUESTA OBRA INTERESSANT CONTA COM S'HA ARRIBAT A AQUEST CONEIXEMENT (BÀSICAMENT, EN ELS DOS ÚLTIMS SEGLES) DE MANERA RIGOROSA I AMENA, CENTRANT-SE SOBRETOT EN QUATRE HEROIS: HUMBOLDT, DARWIN, LYELL I WEGENER. PERÒ TAMBÉ S'HI PARLA DE MOLTS ALTRES, JA QUE LA CIÈNCIA ÉS, ABANS QUE RES, AVENTURA COL·LECTIVA.

Humboldt, home renaixentista, pretén abastar-ho tot. Diu en la seua obra *Cosmos*: «Tinc la idea absurda de plasmar en una sola obra tot l'univers material, tot allò que sabem sobre els fenòmens del cel i de la terra, des de les nebuloses estel·lars fins a la geografia de les molses i les roques de granit, amb un estil vigorós que excitarà i captivarà la sensibilitat».

Charles Lyell va aportar dos principis, l'*uniformitarisme* i l'*actualisme*: comprendre el que va ocórrer en el passat estudiant els processos geològics presents.

Darwin (de qui tot s'ha dit) afirma en aqueixa meravella de llibre de divulgació que és *L'origen de les espècies* que el misteri dels misteris «és la primera aparició de nous éssers sobre la terra».

Wegener, que va morir congelat a Grenlàndia als 50 anys d'edat, va afirmar el moviment dels continents i va dedicar tota la seua vida a aconseguir que la seua teoria fóra acceptada. El fet de ser astrònom i meteoròleg, i no geòleg, no li'n va facilitar la tasca.

Un cinquè heroi, del qual també ens parla José Antonio Pascual en aquesta

JOSÉ ANTONIO PASCUAL és catedràtic de biologia i geologia. Ha publicat diverses obres científiques sobre medi ambient i ha guanyat el premi de divulgació científica Casa de las Ciencias de la Corunya.

Revolucions en les ciències naturals repassa la història de la construcció del coneixement científic del nostre planeta i de la vida que el fa diferent de qualsevol altre lloc conegut de l'Univers. Aquesta obra ens facilita la visió d'alguns moments estel·lars i alhora humans en la lluita de la ciència per desvelar els misteris de la natura.

obra, és Tuzo Wilson, que va proposar l'any 1965 que l'escorça terrestre està formada per plaques enormes, en els marges de les quals tenen lloc els processos volcànics i sísmics. La seua teoria, la tectònica de plaques, vertebrava tota la visió moderna de les ciències de la Terra.

I el futur? M'agrada la idea de Gaia proposada per J. Lovelock: «Considereu la teoria Gaia com una alternativa a la creença convencional que veu la Terra com un planeta mort, fet de roques inanimades, oceans i atmosfera, merament habitat per vida. Considereu-lo com un sistema real incloent-hi tota la seua vida i tot el seu entorn, íntimament acooblats per a formar una entitat autoreguladora».

Ben escrit, *Revolucions en les ciències naturals* es llig d'una tirada. Perquè, com diu l'autor: «No cal ser un científic per a participar de l'aventura del coneixement científic: hi ha prou a ser un ésser humà».

* FÍSIC DE PARTÍCULES I AUTOR DEL LLIBRE *LA TEXTURA DEL MÓN* (BROMERA, 2000).

AGUSTÍN FERNÁNDEZ PAZ:

«TOTA HISTÒRIA, COM QUALSEVOL VIDA, ÉS SEMPRE ÚNICA I IRREPETIBLE»

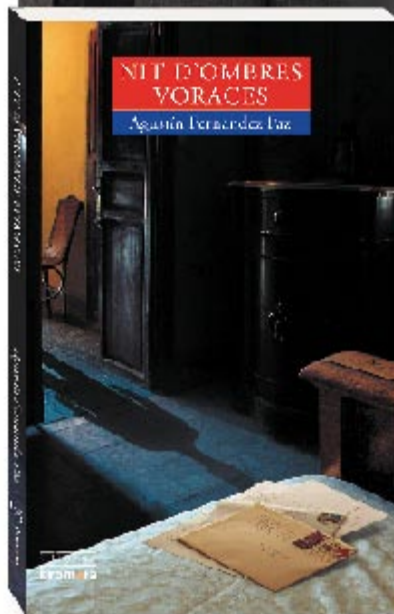
MAITE INSA

DES DE GALÍCIA ENS ARriba UNA HISTÒRIA FRESCA, AMB EL TOC JUST DE CALOR ESTIUENCA PER A ADAPTAR-LA AL NOSTRE CLIMA MEDITERRANI, PERÒ IMMERSA EN LES BOIRES QUE AMAGUEN EL MISTERI DE LA SEUA TERRA. A TRAVÉS DE FANTASMES DEL PASSAT, AGUSTÍN FERNÁNDEZ PAZ TRACTA EN LA SEUA ÚLTIMA NOVEL·LA,

NIT D'OMBRES VORACES (COL·LECCIÓ «ESPURNA», 65), TEMES TAN UNIVERSALS COM LA GUERRA O L'AMOR. PERÒ, A MÉS, EL NARRADOR GALLEC ENS PORTA A UN MÓN DE LLIBRES, D'AVENTURES QUE RECOMANEN DE SOTAMÀ LECTURES PER A OMLIR LES VESPRADES PLUJOSES D'HIVERN ASSEGUTS SOTA LA FINESTRA.

Són els clàssics fonamentals, obres universals que perduren a través dels temps. «Sempre m'agrada citar altres llibres –ens explica Fernández Paz. En les meues novel·les hi ha personatges que tenen la lectura com una part important de les seues vides.» Això també succeeix en *Nit d'ombres voraces*, on la major part dels títols citats, diu l'autor, «és donada pel context». «Destaque els que m'interessen, bé perquè convenen per a la història, com és el cas de Neruda, o bé perquè vull retre'ls homenatge, com ocorre amb la poesia de Rimbaud o amb *Grans esperances*, per exemple.»

La idea inicial de *Nits d'ombres voraces* nasqué a partir d'una notícia breu apareguda als diaris, ja fa alguns anys. «En aquest retall s'explicava que quan enderrocaren un fals envà en una casa, s'hi havien descobert llibres i altres documents que amagà un mestre republicà assassinat posteriorment», comenta l'autor. Quasi sense voler, l'escriptor va començar a imaginar què passaria si algú –en la seua novel·la, una xica de l'època actual– descobrís aquests papers i, en llegir-los, sospitara que amaguen un secret que, d'alguna manera, ha de desvetlar. A

partir d'un punt de partida tan suggeridor com aquest, Fernández Paz va anar ajuntant els fils que li permeteren construir aquesta novel·la. Enganxar el lector és una obsessió que aquest creador té molt present en tots els seus llibres. «Però no s'ha de fer amb artificis efectistes –afirma–, sinó mitjançant un intens treball sobre el text, que serà l'únic que els lectors tindran al davant.»

AMOR, DESAMOR I... FANTASMES

Els sentiments ocupen un lloc rellevant en *Nit d'ombres voraces*. L'escriptor assegura que no és fàcil narrar una història d'amor i desamor, perquè hi ha el perill de caure en els tòpics. «He intentat crear uns personatges i unes situacions que el lector percebera com a autèntics –afirma–, perquè tota història, com qualsevol vida, és sempre única i irrepetible». Mereix un apunt especial el món dels fantasmès, ja que, tal com ens confessa, «és quasi com el meu segell personal, perquè em permet abordar aspectes que d'una altra manera em resultarien més difícils».

Aquesta novel·la té l'escenari a Galícia, en l'actual i en la dels temps

Misteri, amor i records en l'últim èxit de Fernández Paz.

de la Guerra Civil, perquè les històries d'aquest autor sempre s'encarnen en un temps i en un lloc, i Fernández Paz ha optat per una realitat que coneix bé. «Però podria passar a Bòsnia, al Xile de Pinochet o a la dictadura militar argentina», adverteix. La Guerra Civil i la postguerra espanyola són ferides que no han deixat de supurar en cap moment, malgrat les veus interessades que s'hi refereixen com un passat ja oblidat. El narrador de *Nit d'ombres voraces* ens assenyala que es pot oblidar tot allò que mai no s'ha sabut, «i encara tenim pendent una informació veraç sobre el que succeí en aquells temps». Per a l'autor «tot està eixint a la llum, potser perquè és insuportable que les noves generacions ho desconeguen».

L'illa de San Simón és un lloc bellíssim a la ria de Vigo que apareix com un dels escenaris de la novel·la, un lloc que fou un camp de concentració durant el franquisme. Fernández Paz destaca que descobrir aquesta realitat fou

AGUSTÍN FERNÁNDEZ PAZ

(Villalba, Lugo, 1947) és l'autor més destacat de la literatura juvenil a Galícia i un dels més llegits en català. La seua novel·la anterior, *Aire negre* («Espurna», 51), ha sigut seleccionada per a la Llista d'Honor de l'IBBY i ha rebut el Premi Protagonista Jove.

Una presència fantasmal impulsa Sara a descobrir, entre les pàgines d'una vella llibreta oculta en un amagatall secret, una història d'amor inoblidable. *Nit d'ombres voraces* és una novel·la emocionant sobre la memòria de tants somnis trencats per la guerra, per l'exili i per la distància.

un altre dels factors que el van portar a escriure *Nit d'ombres voraces*. «El lloc té una certa tradició literària —explica l'escriptor gallec—, ja que apareix en *Vint mil llegües de viatge submarí*, de Verne.» Hi ha hagut molta investigació prèvia, però no apareix de manera explícita al llibre perquè, al parer de l'autor, «ha de ser alguna cosa que sostinga sòlidament la narració, però no pot estar a la vista. Una novel·la no és un assaig i pot desbaratar-se si no es venç la temptació de posar tot el que hom ha esbrinat».

Fernández Paz confessa que la seua ambició ha sigut escriure una novel·la que interesse qualsevol persona. «Una història només té abast universal si està encarnada en una realitat concreta, però la dificultat és aconseguir universalitzar aquest context particular. Aquest ha sigut el meu objectiu, és clar; el que ja no em correspon a mi és decidir si he aconseguit, i fins a quin punt, apropiarm'hi», conclou l'escriptor gallec. ●

BORMAC

BORMAC S.L. ARTES GRÁFICAS
 Pol. Industrial El Plá • Carrer de la Trama, 5 • Apd. 127
 Telf.: 96 291 60 30 • Fax: 96 291 63 23
 correo@graficasbormac.net • diseño@graficasbormac.net
 www.graficasbormac.net • 46870 / ONTINYENT (Valencia)

EL MITE DE LA PASSIÓ

JOAN CARLES GIRBÉS

«DIUEN QUE L'ANDALUSA, PER A SER BELLA, HA DE TENIR TRES COSES NEGRES: LES PESTANYES, LES CELLES I EL CABELL; I TRES ACOLORIDES DE ROSA: ELS MUGRONS, ELS LLAVIS I LES UNGLES.» AQUESTA ÉS UNA DE LES FRASES PROMOCI-

ONALS QUE ANUNCIEI L'ÚLTIMA VERSIÓ CINEMATogrÀFICA DE *CARMEN*, REALITZADA PER VICENTE ARANDA. LA JOVE ACTRIU PAZ VEGA PROTAGONITZA AQUEST CLÀSSIC D'AMORS TURBULENTS I PASSIONS INCONTROLABLES.

L'eslògan reproduït és també una adaptació. L'autor del text original, Prosper Mérimée (París, 1803-Canes 1870), no va ser tan explícit en la seua *nouvelle Carmen*. No hi esmenta els mugrons, sinó els dits. Però així és l'univers fílmic d'Aranda, director d'èxits com *Celos*, *La pasión turca*, *Amantes* o la guardonada *Juana la loca*. Cal aplaudir, però, la seua decisió de basar-se més en la novel·la que en l'òpera de Bizet, que és el que han fet la majoria de les nombroses adaptacions que l'han precedit.

Paz Vega, un dels valors emergents del panorama cinematogràfic espanyol, dona vida a la gitana apassionada i sen-

del tinent i hi afegí nous personatges per arredonar la que molts crítics qualifiquen com «l'òpera per excel·lència». La història original de Mérimée, menys coneguda, constitueix sens dubte, tal com afirmen Josep Lozano i Magda Añón en l'edició que Bromera inclou dins la col·lecció de clàssics «A la lluna de València», «una de les aportacions del romanticisme francès a la galeria d'arquetips que naixen en el camp literari i s'integren amb ple dret en una parcel·la de la cultura occidental».

Amb motiu de la versió cinematogràfica, Edicions Bromera rescata aques-

sual del títol. L'acompanya en el repartiment l'actor argentí Leonardo Sbaraglia en el paper de Don José. Tots dos escenifiquen una història que un altre eslògan promocional sintetitza de la següent manera: «Una dona nascuda per a seduir els homes. Un home disposat a sacrificar-ho tot per una dona».

A L'OMBRA DE L'ÒPERA DE BIZET

El text de Mérimée, publicat per primera vegada el 1845, sorprendrà aquells que només coneixien *Carmen* en la versió edulcorada de Bizet, qui censurà l'adulteri i l'assassinat

ta traducció de l'escriptor Josep Lozano —el qual a novembre tancarà un període de silenci creatiu de 10 anys amb una nova novel·la: *El Mut de la Campana*— dins la col·lecció «L'Eclèctica». Una oportunitat més per a gaudir de l'única traducció disponible en la nostra llengua d'aquest clàssic que, si bé inclou certs tics racistes i misògins i contribuï decidivament a propagar una imatge arquetípica i folklòrica de l'Estat espanyol, ha esdevingut un referent inexcusable i universal de l'amor tràgic.

CARTELL I IMATGES DEL RODATGE I DE LA PEL·LÍCULA *CARMEN*.

© STAR LINE PRODUCTIONS.

CARLES ALBEROLA I ROBERTO GARCÍA:

«LA CONTAMINACIÓ PUBLICITÀRIA S'INFILTRA EN LA NOSTRA VIDA D'UNA MANERA INVISIBLE»

FRANCESC FOGUET

CARLES ALBEROLA I ROBERTO GARCÍA SÓN DOS DELS DRAMATURGS VALENCIANS MÉS REEIXITS EN L'ACTUALITAT. JUNTS FORMEN UN TÀNDEM D'EXCEPCIÓ, COM HAN DEMOSTRAT EN OBRES TAN DIVERTIDES COM JOAN, EL CENDRÓS O EN LA MULTIPREMIADA BESOS.

LA SEUA ÚLTIMA PROPOSTA, QUE ALBENA TEATRE HA DUT A ESCENA, ÉS SPOT (COL. «BROMERA TEATRE», 29), UNA DIVERTIDA COMÈDIA QUE MOSTRA COM, SOVINT, LA GENT ES COMPORTA COM SI VISQUERA DINS D'UN ESPOT INACABABLE.

—A alguns dels personatges de Spot donen a entendre que la publicitat ens converteix en subjectes gregaris...

—Com diu un personatge de l'obra: «La publicitat contamina el nostre llenguatge i ens fa passar, automàticament, de consumidors a venedors». Per tant, de vegades som subjectes gregaris i d'altres, col·laboradors actius en la venda d'una marca.

—El vessant «artístic» de la publicitat és un dels aspectes pel qual Spot passa més de puntetes?

—Spot no parla de la publicitat sinó de la contaminació publicitària que tots patim. No intentem reproduir uns formats publicitaris, sinó mostrar com la contaminació publicitària s'infiltra en les nostres vides, llenguatge, desitjos... d'una manera invisible, fent-nos parlar amb marques i eslògans mil vegades escoltats, sense tenir consciència que ho estem fent.

—L'ús que feu de la publicitat crea un llenguatge paral·lel que serveix tant d'efecte còmic com de distanciament irònic. Com s'aconsegueix l'equilibri?

—En ocasions, d'una manera intuïtiva, això sí, buscant que cada efecte còmic ens ajude a entendre millor la problemàtica dels personatges.

—Les escenes de Spot parteixen d'un motiu publicitari per presentar situacions quotidianes. L'embolcall és un mer pretext?

—Nosaltres pensem que és tot el contrari. Les escenes parteixen de situacions quotidianes en què apareixen elements de contaminació publicitària.

—La multiplicat de personatges dibuixa una mena de fauna humana que té un referent en la societat d'avui. Voleu que el lector/espectador s'hi identifiqui?

—No hem escrit aquesta obra pensant en els habitants de Saturn. Desitgem que s'hi identifiquen o, com a mínim, que reconeguen els personatges com a pròxims.

—A alguns personatges són estereotips inspirats en la publicitat. És una manera d'arredonar el joc escènic per la via de la caricatura?

—L'estereotip està en la gènesi de la narració publicitària com a llenguatge sintètic i el que intentem és aproximar-nos a eixa forma de contar històries en pocs segons d'una manera contundent i atractiva.

—Com en altres obres vostres, a Spot, la ironia pot ser molt amable o molt sarcàstica. Aquest contrast és un antídoto

contra la ingenuïtat?

—La ironia és una manera de llegir la realitat dessacralitzant-la perquè no ens faça mal.

—Spot remet temàticament a Hau! (1991) i calca la fórmula de Besos (1999). No us fa por de repetir-vos?

—Tot el món, d'una manera o d'una altra, es repeteix, però no ho considerem necessàriament dolent. La repetició és identitat i, de vegades, alguns l'anomenen estil.

—Les vostres comèdies cerquen la complicitat del públic i estan molt atentes a les seues reaccions. Com supereu la temptació d'afalagar-lo?

—No intentem afalagar-lo sinó respectar-lo. La nostra intenció sempre és no abaixar al seu nivell sinó pujar al seu nivell.

—Spot és una comèdia estratègicament adreçada al gran públic?

—De vegades s'insinua que allò que es diu gran públic és una massa d'imbècils, quan en realitat no és així. De fet, el percentatge de població que va al teatre és ínfim i normalment es tracta de gent amb un cert poder adquisitiu, una certa cultura i ganes de divertir-se sense que els facen sentir-se estúpids (és a dir, tot el contrari d'allò que ens dóna la televisió). Doncs bé, nosaltres ens adrecem a eixe públic majoritàriament minoritari. Estratègicament i de tot cor.

La ironia és una manera de dir la realitat dessacralitzant-la perquè no ens faça mal

ISABEL-CLARA SIMÓ VINT ANYS

INDAGANT

LA COMPLEXITAT HUMANA

JOSEP ANTONI FLUIXÀ

EN UN PAÍS COM EL NOSTRE, AMB UNA TRAJECTÒRIA HISTÒRICA I CULTURAL DISSORTADAMENT ACCIDENTADA I PLENA DE DIFICULTATS, EL FET DE COMMEMORAR QUALESVOL DATA O EFEMÈRIDE POSITIVA, PER MÉS RECENT QUE AQUESTA SIGA,

ÉS ENCARA, A PESAR DELS NOMBROSOS AVANÇOS DEMOCRÀTICS I NORMALITZADORS DELS ÚLTIMS ANYS, TOT UN SÍMBOL D'AUTOAFIRMACIÓ I D'ESPERANÇA EN EL NOSTRE FUTUR COM A POBLE AMB PERSONALITAT PRÒPIA.

Per això, no resulta gratuïta cap celebració, siga del tipus que siga, sobretot si es relaciona amb l'ús de la nostra llengua. I és en aquest context, precisament, on cal inserir l'oportunitat de la reedició de la primera novel·la d'Isabel-Clara Simó, *Júlia*, revisada i actualitzada ara per l'autora, vint anys després de la primera edició l'any 1983. Una circumstància, aquesta, que ens ofereix, per exemple, la possibilitat d'encetar una reflexió global sobre l'obra literària d'una escriptora que, sens dubte, ha esdevingut a hores d'ara un dels valors més reeixits i representatius del panorama actual de la narrativa en català, i que, alhora, ens permet valorar altres aspectes, sobretot des d'una perspectiva valenciana, com ara la superació d'un cert dèficit narratiu en les nostres lletres o la modernització del món ficcional amb la irrupció de la *contemporaneïtat* com a recurs o contingut literari.

**La reedició de *Júlia*
ens ofereix
la possibilitat d'encetar
una reflexió global
sobre l'obra literària
d'un dels valors més
reeixits del panorama
narratiu actual**

L'IMPULS DE JÚLIA

De fet —cal recordar-ho—, la narrativa al País Valencià era un gènere escàs i conreat només, de tant en tant, per narradors ocasionals fins ben entrada la dècada dels setanta. A més, el nom d'Isabel-Clara Simó, a l'inici dels anys vuitanta, era per a la majoria dels lectors només una referència bibliogràfica citada per Manuel Sanchis Guarner, que incloïa l'autora alcoiana —com a escriptora seleccionada a l'*Antologia de poetes universitaris valencians* de l'any 1962— dins del grup o de la promoció dels «protestataris» en el seu llibre *Renaixença al País Valencià*. Un grup, aquest, o generació que, l'any 1974, Amadeu Fabregat donava ja per mort —almenys, poèticament— i que, no obstant això, amb posterioritat, ha recobrat alguns noms que s'han guanyat un reconeixement merescut, del tot impensable, això sí, en

aquella època. Un reconeixement que, en el cas d'Isabel-Clara Simó, començà a forjar-se quan l'autora guanyà el Premi Víctor Català i publicà l'any 1979 el llibre de narracions *És quan miro que hi veig clar*, però que, sobretot, arrancà amb força a partir de la publicació de la novel·la *Júlia*.

Des d'aleshores, la seua trajectòria literària ha estat impressionant, sobretot pel que fa al gènere narratiu, encara que també ha conreat la poesia, el teatre, l'assaig i l'article d'opinió en la premsa. Ha publicat vint novel·les —és a dir, a un ritme d'una per any— i encara ha tingut temps per a oferir-nos un conte infantil, *En Jordi i la sargantana*, i cinc reculls de narracions breus, sense comptar-ne el primer. Per tant, ens trobem davant d'una obra nombrosa, i, alhora, d'una qualitat exigent que ofereix al lector ben poques possibilitats de decebre's. Per això, sens dubte, els llibres d'Isabel-Clara Simó han comptat, en primer lloc, amb el suport del públic i també amb la valoració positiva de la crítica, que li ha concedit diversos premis, tant a obres inèdites com a publicades prèviament, com el Premi de la Crítica del País Valencià 1985 i 1999, el Crítica Serra d'Or 1993, el Sant Jordi de novel·la 1993, el València de Literatura del 1994 i l'Andròmina dels Premis Octubre del 2001.

UNA OBRA ÀMPLIA I DIVERSA

Com a narradora, la seua és una obra diversa en registres estilístics i lingüístics utilitzats, en temàtica tractada i en ús de distints subgèneres. De fet, podem classificar les obres d'Isabel-Clara Simó en novel·les d'ambientació històrica —*Júlia* i *El Mossèn*—, en novel·les de sèrie negra —*La veïna*, *Una ombra*

**Isabel-Clara Simó
ha bastit una obra
nombrosa i, alhora,
d'una qualitat exigent
que ofereix al lector
ben poques possibilitats
de decebre's**

**L'obra d'Isabel-Clara
Simó resulta d'una
contemporaneïtat
absoluta, tant pels
temes que hi tracta
com per l'ambientació
física i temporal
en què els insereix**

fosca com un núvol de tempesta, *La Nati*, *El mas del Diable* i *La innocent*—, en narrativa eròtica —*Hum... Rita! L'home que ensumava dones*—, en novel·la juvenil —*El secret d'en Toni Trull*; *Raquel*; *Joel* i *De nom, Emili*—, i, finalment, en narració de caràcter psicològic, siga dit aquest terme amb totes les reserves a falta d'un altre millor, on inclouríem la major part de les seues novel·les —*Ídols*; *T'estimo*, *Marta*; *Els ulls de Clídice*; *La salvatge*; *El professor de música*; *T'imagines la vida sense ell?* i *L'home que volava en el trapezi*— i els llibres de narracions —*Bresca*, *Alcoi-Nova York*, *Històries perverses*, *Perfils cruels* i *Dones*—, on demostra, en més d'una ocasió, ser-ne una autèntica mestra.

Però, a pesar d'aquesta diversitat, necessària d'altra banda per als objectius literaris de l'autora, hi ha també en l'obra d'Isabel-Clara Simó una unitat tant temàtica com estilística que fa de la seua producció una autèntica recerca o indagació que tracta d'analitzar i d'expressar la complexitat que es traspuja a través de les relacions humanes, dominades sovint per sentiments contradictoris com, per exemple, l'amor i la violència, la ingenuïtat i la perversitat, el desig i la indiferència, o la lucidesa i l'ofuscació.

Probablement, per tot això, l'obra d'Isabel-Clara Simó resulta d'una contemporaneïtat absoluta —com ja hem insinuat—, tant pels temes que hi tracta com per l'ambientació física i temporal en què els insereix, i, al mateix temps, d'un simbolisme que s'acosta de vegades a la recreació del mite i que ens provoca qualsevol tipus de reacció, excepte la indiferència o l'avorriment. Per tant, no ens ha d'estranyar que llegir Isabel-Clara Simó supose, inevitablement, tornar-la a llegir amb un plaer sempre renovat.

ISABEL-CLARA SIMÓ

«LA NOVEL·LA CREA UN PONT ENTRE DOS SOLITARIS: L'AUTOR I EL LECTOR»

ADA CASTELLS

SEMPRE QUE HE ENTREVISTAT ISABEL-CLARA SIMÓ M'HA ESTAT DIFÍCIL DELIMITAR EN QUIN MOMENT MANTENÍEM UNA CONVERSA SOBRE UN DELS TEMES QUE MÉS L'APASSIONEN, LA LITERATURA, O REALMENT HAVÍEM ACONSEGUIT ESTABLIR UN ENCONTRE EN QUÈ CADASCUNA S'HAVIA DE CENYIR A L'ESTRICTE PAPER D'ENTREVISTADORA I ENTREVISTADA. L'ESCRITPORA OPINA SENSE EMBUTS, COM EN ELS SEUS

ARTICLES, I NO LI FA RES QUEIXAR-SE DE LES ACTITUDS INSULTANTS D'ALGUNS CRÍTICS, COMENTAR LA FEINA DELS EDITORS, ANALITZAR LA SITUACIÓ POLÍTICA I LINGÜÍSTICA,

TOT SENSE IMPOSTURES. FA VINT ANYS QUE VA SORTIR AL PATI AMB JÚLIA. ARA TORNA A REEDITAR-LA. L'AVINENTESA ENS PERMET FER UN REPÀS DE LA SEVA EXPERÈNCIA COM A PERSONA, ESCRITPORA I CIUTADANA.

—*Com és que ha decidit reescriure Júlia i en quina mesura ha canviat la novel·la?*

—De l'argument, no n'he canviat res. És una reescriptura purament lingüística i l'he feta per diverses raons. Primera, perquè és una primera novel·la i, per tant, n'hi havia moltes vacil·lacions de lèxic. Segona, perquè ja feia temps que estava fora del País Valencià i tenia alguns dubtes respecte de modismes i algunes expressions, més que valencianes, alcoianes. Per què no fer servir localismes si és una novel·la tant d'Alcoi? El que passa és que he tingut la mala sort d'estar en mans d'un editor (La Magrana) amb qui tenia un contracte lleoní i en vint anys no m'ha permès de canviar-ne ni una coma. Ni tan sols dos errors que hi havia. Jo tenia moltes ganes que s'acabés aquest contracte i ara he pogut triar editor. El que hem fet és una mena de pentinada per a *alcoianitzar* el text. També he intentat modernitzar-ne la llengua. Hi havia un cert allunyament del llenguatge literari del que es parla al carrer i això no pot ser, sobretot en els diàlegs.

—*Què creu que trobem en aquesta primera novel·la que després s'hagi repetit al llarg de la seva obra?*

**Em diuen
que en els meus llibres
sóc bastant procliu
a la dona forta
i la Júlia
n'és una mica
el paradigma**

—Em diuen que jo sóc bastant procliu a la dona forta i evidentment la Júlia és una mica el paradigma de la dona que superarà tot el que calgui per a assolir els seus objectius; la que acaba agafant les regnes de la seva vida i la dels altres. El que sí que crec que és bastant recurrent en mi, i és intencionat, és el recurs del diàleg curt i tallant.

—*Aquest paper important de la dona, considera que és herència de Rodoreda, sobretot en el cas d'aquesta primera novel·la?*

—En absolut. Em sento marcadíssima per tots els meus antecessors, inclosa la Rodoreda, però detesto bastant els rodoredians. S'ha fet una literatura bastant dolenta a partir d'ella i, com a membre de jurats literaris, ho he patit. Jo crec que no se n'ha fet una bona lectura. És una autora molt bèstia, molt dura, que mai no parla d'amor, sinó de desamor, que et fica el dit a l'ull i no verbalitza sentiments, sinó que els demostra en l'acció.

—*M'hi ha fet pensar sobretot l'última escena de Júlia, que és tan cruel.*

—M'afalaga perquè sóc admiradora de Rodoreda i crec que alguns dels seus paràgrafs els hauríem de penjar a la pa-

ret, però més aviat em sento hereva dels americans.

—De quins?

—Cada dia te'n diria uns diferents. Avui et dic Saul Bellow, Truman Capote, William Faulkner. Fitzgerald és difícil que influènci fora del seu país, perquè és molt americà, igual que Hemingway, però a mi em va ajudar a posar adjectius i Dorothy Parker, que és menor però, en canvi, té una fortalesa que m'interessa molt, perquè reconec que jo sóc una escriptora dura.

—A banda de ser una ficció, a *Júlia* hi ha també l'objectiu de recuperar una part de la història de la seva ciutat?

—Hi ha la intenció de seguir un rep-te que ens va posar Joan Fuster. Va dir

que a veure quan un escriptor d'Alcoi feia una novel·la sobre el petroli. Molta gent ha dit que la part d'història només era el rerefons, però per a mi és al revés: l'argument és l'excusa. El que passa és que la força del personatge de *Júlia* s'ho ha menjat tot una mica.

—En aquesta novel·la també es detecta una preocupació política que s'ha mantingut al llarg de la seva obra, sobretot en el seu vessant d'articulista.

—Sí, però en aquest cas no va a favor meu, perquè en aquesta novel·la parlo de la revolució anarquista contra el federalisme, que és el que avui en diríem nacionalisme. La pregunta que jo em faig és: Com és que cada vegada que tenim alguna cosa més apropada a nosaltres

ISABEL-CLARA SIMÓ (Alcoi, 1943) és una de les escriptores més conegudes i estimades. La seua carrera literària està farcida d'èxits contundents de crítica i públic lector. En Bromera ha publicat també les novel·les *La innocent*, *Dones*, *Joel* i *Raquel*.

Júlia és, sens dubte, l'obra més emblemàtica d'Isabel-Clara Simó. És la primera novel·la que va publicar i s'ha convertit ja en un clàssic de la literatura catalana contemporània. Per celebrar els vint anys de l'obra, l'autora ha volgut presentar-la als seus nombrosos lectors en una edició revisada i definitiva.

Hauria volgut
tenir un cert
reconeixement, i
crec que això
no m'ho ha donat
el meu país

—nacionalisme, independentisme, digues-li com vulguis—, aquesta acaba traint el poble? Per què les capes més populars acaben trobant-s'hi incòmodes? Aquesta és la meua preocupació, des de *Júlia* fins avui. És això el que crec que no tenim resolt com a país, o jo no ho tinc resolt com a espectadora del país.

—En el pròleg a aquesta reedició recorda aquella primera exigència de Fuster als escriptors alcoians i explica que la seva intenció era anar més enllà. Escriu: «Volia més coses: fer uns personatges vius, un llenguatge àgil, un argument interessant...». Ara que han passat vint anys, quin és el seu balanç?

—El primer que em fa feliç és pensar que *Júlia* ha superat la prova del pas

de vint anys estant sempre viva i això, hi ha molt poques novel·les que ho puguin dir. Diuen els americans que aquesta és la prova de foc per a dir si una novel·la està bé. Jo, això, no ho sé, però sí que penso que els objectius que jo tenia —explicar el petroli, l'amargor que produeix la traïció del federalisme i mostrar la crueltat de la dona com a segment de la societat ressentit; recordem que tallen la titola a l'alcalde i la passen per tot el poble— sí que hi han reeixit.

—Una altra constant seva és no oblidar la funció d'entreteniment en la literatura o, si més no, el propòsit clar de no avorrir el lector.

—Crec que la novel·la és també un entreteniment o, com diu Espriu, una eina

que fa companyia. Per mi la funció bàsica és fer sentir i fer pensar, que són les grans funcions de l'art. Totes dues juntes, perquè si només fa pensar és filosofia i si només fa sentir és el *culebrot*. Deia Fuster, i perdona que el citi tant, però és que era el meu pare espiritual, que la primera obligació d'un escriptor és fer-se llegir. Sóc partidària que la novel·la sigui amena, que connecti amb el lector, que es creï un pont entre dos solitaris.

—*I quins són els materials que utilitza per a construir aquest pont?*

—Ni idea. Molts cops m'han dit que tinc molta imaginació, però penso que no en tinc més que un altre, sinó que l'he treballada. Crec que la novel·la, a partir de mitjan segle xx, es fa molt més amena, perquè l'escriptor comença a escriure amb mirada cinematogràfica. Però a mi el que em preocupa més és la tècnica que hi faré servir, després l'argument és un element, els personatges, un altre, la comunicació, un altre... En paraules de Hemingway: la literatura és arquitectura i no decoració d'interiors. Connectes amb el públic per pura casualitat.

—*Quan va escriure Júlia era una desconeguda, però al llarg del temps ha aconseguit molts lectors; aquest fet l'ha condicionada?*

—No, perquè no m'ho acabo de creure. Trobo que són coses molt passatgeres, que això són uns quants anys de la meua vida i després baixarà. Està bé perquè l'editor està content i vol un nou original, però no em fa perdre l'oremus ni em fa estar pendent que la frase final sigui rodona. No és el camí que jo busco: hauria volgut tenir un cert reconeixement i crec que això no m'ho ha donat el meu país.

—*Recentment vostè ha fet unes declaracions dures en contra del sectarisme de la crítica.*

—La crítica té diversos defectes en aquest moment. Tot autor ha criticat sempre la crítica i això és lògic i és humà. Però, a més, ara i aquí s'ha creat una capelleta que segueix interessos comercials. Hi ha editorials que valen i altres que no, jo no diré noms. El segon problema és el baixíssim nivell intel·lectual que tenen, en general. I en tercer lloc, i això és el pitjor, és que són gent que no creuen en la literatura catalana. Els interessa que sigui petita, pobreta i provinciana, perquè, si no, no poden controlar la barraqueta.

—*I considera que la crítica també cau en la misogínia?*

—Completament. No pot ser que totes les dones siguem dolentíssimes, excepte la Maria Mercè Marçal, però la salven perquè encara hi ha l'atavisme de creure que ser lesbiana és ser poc femenina. Com que no és del grup de les donetes, aquesta la poden salvar, però no en salven cap més. A tot estirar et salven una temporadeta i després et tornen a enfonsar.

—*Per què?*

—Són atavismes de la societat. Som una minoria i és veritat que encara hi ha moltes dones, i amb tot el dret, que escriuen pensant en la dona, però això no vol dir que sigui l'únic punt

Volia explicar el petroli, l'amargor que produeix la traïció del federalisme i mostrar la crueltat de la dona com a segment ressentit de la societat

de vista que puguem tenir. Ja ho explica Virginia Woolf a *Una cambra pròpia*: sobretot escriu com a homes femenins i com a dones masculines. Jo he intentat seguir aquest dictat i noto com si fes nosa, com si no em poguessin classificar. Som antipàtiques, jo ho entenc, però no penso deixar de ser-ho.

—*Ara em deia que un dels problemes és que no creuen en la literatura catalana. Què pensa del desprestigi en què està caient?*

—Jo crec que la majoria de la gent creiem que la literatura catalana està en un bon moment. Almenys tenim mitja dotzena d'autors i autores d'un nivell

bo. No crec que estigui millor la francesa o l'espanyola.

—*Quina lectura fa de fenòmens com el Cercas i el Ruiz Zafón, que han venut molt bé les seves novel·les escrites en castellà en traducció catalana, molt més que altres autors que escriuen directament en català?*

—Jo crec que és un problema de focus i d'altaveus. El que és significatiu és que siguin tan llegits en català, cosa que no té gaire sentit, perquè qualsevol lector en català coneix el castellà. Aquest fet parla bé de la vitalitat del català i confirma que l'única diferència entre l'autor català i el castellà és que el català no existeix perquè no té altaveus i l'altre els té tots. És una qüestió de tenir mitjans i no de qualitat.

—*Què ha après de l'ofici en tot aquest temps?*

—Tècniques literàries, com es fa un diàleg, com col·locar un adjectiu, la puntuació, el fet que cada tècnica que tries elimina les altres i, per tant, s'han d'assumir les renúncies. I he après coses que els meus estimadíssims crítics encara no han entès: que el segle xx comença amb Proust i amb Joyce a trencar alguns dels principis teòrics de la gran novel·la del xix. Són la versemblança, que ha desaparegut per influència del cinema, i la pertinença, allò que si en una novel·la surt una pistola és que tard o d'hora s'ha de disparar. Doncs, no. Avui ja no toca, és obsolet. Això no vol dir que no hi tinguis dret, perquè la literatura és l'art de la llibertat. I la tercera cosa que està passada de moda i prové del fulletó és la importància cabdal de l'argument. Es queixen si el final no és sorprenent. I què? No sigueu divuitescos.

—*I si ara, a Alcoi, hi ha alguna persona amb les mateixes inquietuds que la Isabel-Clara Simó de fa vint anys, quins consells li donaria?*

—Ara ja hi ha a Alcoi un escriptor molt bo que es diu Francesc Bodí i no li donaria consells, sinó que l'escoltaria. Jo l'únic que diria és que no escriuï la seva autobiografia, perquè no té massa interès i acabaràs explicant el dia que et vas sentir sol d'adolescent i quan et van castigar a l'escola sense motiu, si no és que escrius com els àngels, com el Toni Cucarella o el Rafael Escobar.

DE PROLETÀRIA A AMA, UN CAMÍ SENSE RETORN

ALÍCIA TOLEDO

SÓN JA VINT ANYS DE CAMÍ –I MÉS DE TRENTA EDICIONS– ELS QUE HA FET *JÚLIA*, LA PRIMERA NOVEL·LA D'ISABEL-CLARA SIMÓ. EL LLIBRE, DONCS, ARRIBA A LA SEUA MAJORIA D'EDAT I, COM

EXPLICA L'AUTORA EN EL PRÒLEG QUE PODEM LLEGIR EN AQUESTA NOVA EDICIÓ DE BROMERA DINS LA COL·LECCIÓ «L'ECLÈCTICA», «HAVENT ESTAT VIU TOTS I CADASCUN D'AQUESTS ANYS».

En plena revolució del petroli, Júlia es deixa la pell als telers alcoians. Aquest personatge, que ara fa vint anys va crear Isabel-Clara Simó i que donà títol a la seua primera novel·la, té tots els ingredients decisius per a menar una existència carregada de penúries. Però Júlia no es resignarà a treballar de sol a sol i que la joventut se li escole pels dits, perquè el que ella vol és convertir-se en una senyora. Vol ser una dama, amb tots els privilegis que li pertocarien i, per tal d'arribar-hi, no estalviarà ni en càlculs ni en fredor. És cert que l'atzar li rendeix una oportunitat única –casar-se amb l'amo–, però ella no hi vacil·larà ni un instant, coste el que coste.

«NO SÓC ROÏNA, PERÒ M'HI FARÉ»

Així doncs, la jove protagonista de *Júlia* no és la mel·líflua que, d'amagat, es recaragola de dolor pels patiments que li ofereix el destí. Tampoc s'assembla al prototipus femení de dona forta que ofega el sofriment entre grumolls d'orgull, allò de «la processó va per dins». Júlia no estima ningú. És increïblement flegmàtica, desapassionada, impertorbable. I no és que aquest haja de ser el model de dona ideal, entre altres coses perquè seria absurd que n'existís un d'ideal, però ja està bé que, entre les heroïnes literàries,

també n'hi haja capaces de ser egoistes, d'ordir trames tot mirant pel seu interès i que, a la fi, hi reïxen. Júlia n'és una, l'antitesi de dona sacrificada, i ella mateixa ho diu: «no sóc roïna, però m'hi faré».

Es podria dir que *Júlia* és una d'aquestes novel·les accessibles per a tota mena de públics, que és d'aquell tipus de lectura que enganxa. Doncs sí, és tot això, però també és una història amarga de perdedors, «de perdedors individuals i col·lectius» –com explica l'autora al pròleg–, amb uns personatges que encomanen vitalitat i entusiasme. Conté reflexions doloroses sobre la condició dels obrers, sobre la condició de les dones i hi constata la impossibilitat de canviar de classe, perquè a Júlia, l'estigma d'obra la perseguirà fins al darrer moment, quan ja és tota una «senyorassa». A més, hi ha el rerefons del petroli, «un trosset d'història del País Valencià, del meu poble, Alcoi» –comenta Simó– o, potser, una història ideada com a pretext, precisament, per a parlar del petroli.

La nova edició de Bromera, a més d'incloure correccions dels errors que hi poguéssin haver en aquell treball de novel·lista novella, incorpora modificacions en el registre lingüístic i, sobretot, ajusta els diàlegs al parlar alcoià. Des d'ací, felicitem la majoria d'edat de *Júlia* i desitgem que resista el pas del temps com ho ha fet fins ara.

Júlia és una d'aquestes
novel·les accessibles
per a tota mena de públics,
una lectura que enganxa,
però també és
una història amarga
de perdedors

UN ESGUARD

ENTRE LA HISTÒRIA

I LA LITERATURA

PASQUAL ALAPONT

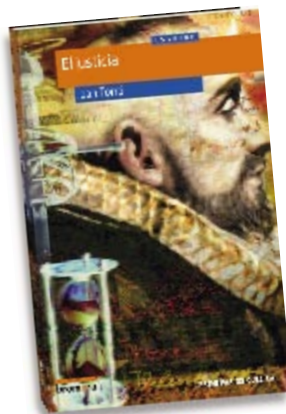
LA NOVEL·LA HISTÒRICA, QUE EN QUALESEVOL LITERATURA D'UNA CERTA VOLADA GAUDEIX D'UNA GRAN REPUTACIÓ, A CASA NOSTRA NO HA PROLIFERAT TOT EL QUE CONVINDRIA, MÉS ENCARA ENTRE ELS JOVES, QUE NO TENEN EL REFERENT D'UN DUMAS, PER POSAR

Iaixò que, des de ben antic, la novel·la històrica té entre nosaltres una meritòria nòmina de conreadors, però les circumstàncies (mai més ben dit històriques) no han permès que les seues obres gaudiren d'una popularitat mínima. Caldria tenir ben presents aquests autors, fer noves edicions dels llibres més rellevants, adaptacions si cal per als joves, però també és saludable que apareguen noves visions literaturitzades dels fets del passat, perquè la novel·la històrica informa i il·lustra els fets pretèrits, amb més o menys versemblança, amb més o menys certitud, però és també un índex del pensament contemporani, un reflex de la societat que l'origina.

Fins ara, en la col·lecció «Esguard» han aparegut títols que remetien a diversos períodes i episodis històrics, tots amb el denominador comú d'oferir una escriptura especialment apta per als joves, d'una lectura amena, que compleix de sobres els requisits de la novel·la històrica, un rerefons creïble i una ficció apassionant plena de peripècies.

NOUS TÍTOLS D'«ESGUARD»

A aquesta llista de bones propostes literàries, cal afegir-hi ara la publicació de dues obres més. D'una banda, *El justícia*, de Joan Torró, que va merèixer el Premi Far de Cullera 2003, i que conté un argument molt enginyós a cavall entre la ciència-ficció i la novel·la de caire històric.

UN EXEMPLE PARADIGMÀTIC DE LES LLETRES FRANCESSES. LA IDEA D'UNA COL·LECCIÓ ESPECÍFICA COM «ESGUARD», PER TANT, HA DE SER SALUDADA COM UNA ORIGINALITAT QUE PAL·LIA NO POCOS DÈFICITS.

Bàsicament, la trama s'origina quan un personatge que investiga en un arxiu d'Ontinyent s'introdueix de manera fortuïta en un alcavor que el transporta, a la manera d'una màquina del temps, a l'època que està estudiant, el 1580, els

protagonistes de la qual coneix molt bé com a conseqüència de les seues recerques. A partir d'ací, el protagonista es veu involucrat en la vida d'un país i d'una gent que retrata la decadència gradual, però inexorable, del poder de les institucions genuïnament valencianes, amb el retrocés cultural i les pressions de la inquisició.

D'altra banda, *La sang dels francesos*, de Mariano Casas, recrea un episodi brutal que es va esdevenir a València el 1808 durant l'alçament popular que es produí a la ciutat com a conseqüència de l'abdicació del rei Ferran VII. Durant aquest episodi, els

francesos que vivien a València van ser el boc expiatori de tots els mals que patia la població i foren salvatgeament massacrats a la Ciutadella, on havien estat reclosos com a mesura de protecció.

L'episodi, ben descrit per Casas, es val d'un argument plausible, en la millor tradició dels llibres d'aventures, ple de peripècies sorprenents, on un ambaixador anglès fa tot el possible per salvar les víctimes del genocidi.

És interessant que els joves i els no tan joves coneguen aquestes vivències, que sàpiguen que la nostra història no està exempta de llums i d'ombres. Fóra bo que el coneixement del passat ens il·luminara el present i ens ajudara a pensar un futur millor, més tolerant i lliure.

**En «Esguard»
han aparegut
títols que remetien
a diversos períodes
històrics, tots amb
el denominador comú
d'oferir una escriptura
especialment
apta per als joves**

ALBENA

10 ANYS

1994 2004

ALBENA
TEATRE

de **Carles Alberola**
i **Roberto Garcia**

Col·laborant: **Olympia Producciones**

Alfred Picó

Noèlia Pérez

Carles Alberola

Verónica Andrés

recomanat a partir de 15 anys

OLYMPIA
TEATRO

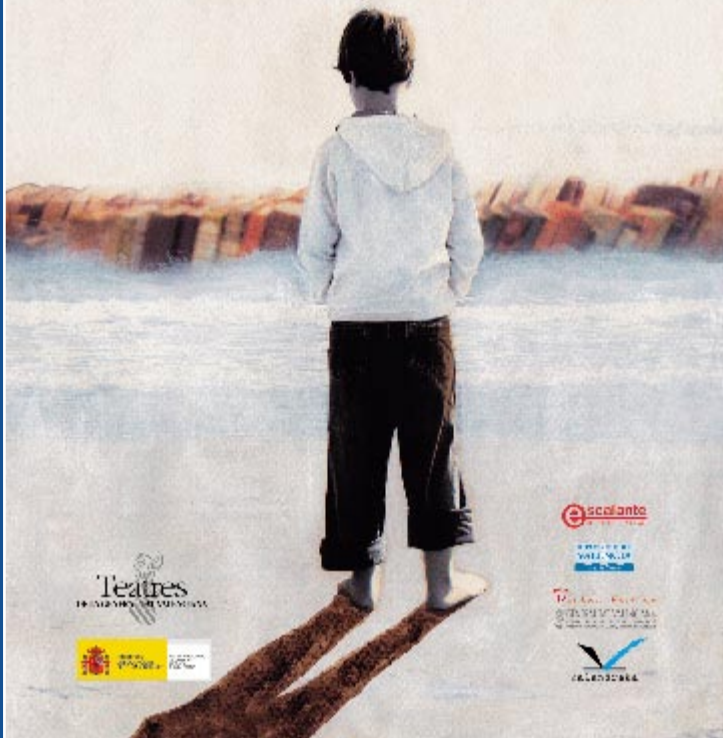
de València

**del 17 de desembre
al 13 de gener**

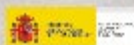
ALBENA
TEATRE

BABY
PRODUCCIONES

artefactes

Teatres
de l'Eixample

espai 3

espai 4

Teatres de l'Eixample

recomanat de 7 a 10 anys

**SALA
MORATÍN**
(EDIFICI RIALTO)
de València

**del 10 de desembre
al 4 de gener**

Per Nadal, vine al teatre !

funcions especials per a grups escolars
telèfon 962 997 039 (de 9 a 14 hores)

www.albenateatre.com

EL MITE DE LA PASSIÓ

JOAN CARLES GIRBÉS

«DIUEN QUE L'ANDALUSA, PER A SER BELLA, HA DE TENIR TRES COSES NEGRES: LES PESTANYES, LES CELLES I EL CABELL; I TRES ACOLORIDES DE ROSA: ELS MUGRONS, ELS LLAVIS I LES UNGLES.» AQUESTA ÉS UNA DE LES FRASES PROMOCI-

ONALS QUE ANUNCIEI L'ÚLTIMA VERSIÓ CINEMATogrÀFICA DE *CARMEN*, REALITZADA PER VICENTE ARANDA. LA JOVE ACTRIU PAZ VEGA PROTAGONITZA AQUEST CLÀSSIC D'AMORS TURBULENTS I PASSIONS INCONTROLABLES.

L'eslògan reproduït és també una adaptació. L'autor del text original, Prosper Mérimée (París, 1803-Canes 1870), no va ser tan explícit en la seua *nouvelle Carmen*. No hi esmenta els mugrons, sinó els dits. Però així és l'univers fílmic d'Aranda, director d'èxits com *Celos*, *La pasión turca*, *Amantes* o la guardonada *Juana la loca*. Cal aplaudir, però, la seua decisió de basar-se més en la novel·la que en l'òpera de Bizet, que és el que han fet la majoria de les nombroses adaptacions que l'han precedit.

Paz Vega, un dels valors emergents del panorama cinematogràfic espanyol, dona vida a la gitana apassionada i sen-

del tinent i hi afegí nous personatges per arredonar la que molts crítics qualifiquen com «l'òpera per excel·lència». La història original de Mérimée, menys coneguda, constitueix sens dubte, tal com afirmen Josep Lozano i Magda Añón en l'edició que Bromera inclou dins la col·lecció de clàssics «A la lluna de València», «una de les aportacions del romanticisme francès a la galeria d'arquetips que naixen en el camp literari i s'integren amb ple dret en una parcel·la de la cultura occidental».

Amb motiu de la versió cinematogràfica, Edicions Bromera rescata aques-

sual del títol. L'acompanya en el repartiment l'actor argentí Leonardo Sbaraglia en el paper de Don José. Tots dos escenifiquen una història que un altre eslògan promocional sintetitza de la següent manera: «Una dona nascuda per a seduir els homes. Un home disposat a sacrificar-ho tot per una dona».

A L'OMBRA DE L'ÒPERA DE BIZET

El text de Mérimée, publicat per primera vegada el 1845, sorprendrà aquells que només coneixien *Carmen* en la versió edulcorada de Bizet, qui censurà l'adulteri i l'assassinat

ta traducció de l'escriptor Josep Lozano —el qual a novembre tancarà un període de silenci creatiu de 10 anys amb una nova novel·la: *El Mut de la Campana*— dins la col·lecció «L'Eclèctica». Una oportunitat més per a gaudir de l'única traducció disponible en la nostra llengua d'aquest clàssic que, si bé inclou certs tics racistes i misògins i contribuï decidivament a propagar una imatge arquetípica i folklòrica de l'Estat espanyol, ha esdevingut un referent inexcusable i universal de l'amor tràgic.

CARTELL I IMATGES DEL RODATGE I DE LA PEL·LÍCULA *CARMEN*.

© STAR LINE PRODUCTIONS.

CARLES ALBEROLA I ROBERTO GARCÍA:

«LA CONTAMINACIÓ PUBLICITÀRIA S'INFILTRA EN LA NOSTRA VIDA D'UNA MANERA INVISIBLE»

FRANCESC FOGUET

CARLES ALBEROLA I ROBERTO GARCÍA SÓN DOS DELS DRAMATURGS VALENCIANS MÉS REEIXITS EN L'ACTUALITAT. JUNTS FORMEN UN TÀNDEM D'EXCEPCIÓ, COM HAN DEMOSTRAT EN OBRES TAN DIVERTIDES COM JOAN, EL CENDRÓS O EN LA MULTIPREMIADA BESOS.

LA SEUA ÚLTIMA PROPOSTA, QUE ALBENA TEATRE HA DUT A ESCENA, ÉS SPOT (COL. «BROMERA TEATRE», 29), UNA DIVERTIDA COMÈDIA QUE MOSTRA COM, SOVINT, LA GENT ES COMPORTA COM SI VISQUERA DINS D'UN ESPOT INACABABLE.

—A alguns dels personatges de Spot donen a entendre que la publicitat ens converteix en subjectes gregaris...

—Com diu un personatge de l'obra: «La publicitat contamina el nostre llenguatge i ens fa passar, automàticament, de consumidors a venedors». Per tant, de vegades som subjectes gregaris i d'altres, col·laboradors actius en la venda d'una marca.

—El vessant «artístic» de la publicitat és un dels aspectes pel qual Spot passa més de puntetes?

—Spot no parla de la publicitat sinó de la contaminació publicitària que tots patim. No intentem reproduir uns formats publicitaris, sinó mostrar com la contaminació publicitària s'infiltra en les nostres vides, llenguatge, desitjos... d'una manera invisible, fent-nos parlar amb marques i eslògans mil vegades escoltats, sense tenir consciència que ho estem fent.

—L'ús que feu de la publicitat crea un llenguatge paral·lel que serveix tant d'efecte còmic com de distanciament irònic. Com s'aconsegueix l'equilibri?

—En ocasions, d'una manera intuïtiva, això sí, buscant que cada efecte còmic ens ajude a entendre millor la problemàtica dels personatges.

—Les escenes de Spot parteixen d'un motiu publicitari per presentar situacions quotidianes. L'embolcall és un mer pretext?

—Nosaltres pensem que és tot el contrari. Les escenes parteixen de situacions quotidianes en què apareixen elements de contaminació publicitària.

—La multiplicitat de personatges dibuixa una mena de fauna humana que té un referent en la societat d'avui. Voleu que el lector/espectador s'hi identifiqui?

—No hem escrit aquesta obra pensant en els habitants de Saturn. Desitgem que s'hi identifiquen o, com a mínim, que reconeguen els personatges com a pròxims.

—A alguns personatges són estereotips inspirats en la publicitat. És una manera d'arredonar el joc escènic per la via de la caricatura?

—L'estereotip està en la gènesi de la narració publicitària com a llenguatge sintètic i el que intentem és aproximar-nos a eixa forma de contar històries en pocs segons d'una manera contundent i atractiva.

—Com en altres obres vostres, a Spot, la ironia pot ser molt amable o molt sarcàstica. Aquest contrast és un antídoto

contra la ingenuïtat?

—La ironia és una manera de llegir la realitat dessacralitzant-la perquè no ens faça mal.

—Spot remet temàticament a Hau! (1991) i calca la fórmula de Besos (1999). No us fa por de repetir-vos?

—Tot el món, d'una manera o d'una altra, es repeteix, però no ho considerem necessàriament dolent. La repetició és identitat i, de vegades, alguns l'anomenen estil.

—Les vostres comèdies cerquen la complicitat del públic i estan molt atentes a les seues reaccions. Com supereu la temptació d'afalagar-lo?

—No intentem afalagar-lo sinó respectar-lo. La nostra intenció sempre és no abaixar al seu nivell sinó pujar al seu nivell.

—Spot és una comèdia estratègicament adreçada al gran públic?

—De vegades s'insinua que allò que es diu gran públic és una massa d'imbècils, quan en realitat no és així. De fet, el percentatge de població que va al teatre és ínfim i normalment es tracta de gent amb un cert poder adquisitiu, una certa cultura i ganes de divertir-se sense que els facen sentir-se estúpids (és a dir, tot el contrari d'allò que ens dona la televisió). Doncs bé, nosaltres ens adrecem a eixe públic majoritàriament minoritari. Estratègicament i de tot cor.

La ironia és una manera de dir la realitat dessacralitzant-la perquè no ens faça mal

ISABEL-CLARA SIMÓ VINT ANYS

INDAGANT

LA COMPLEXITAT HUMANA

JOSEP ANTONI FLUIXÀ

EN UN PAÍS COM EL NOSTRE, AMB UNA TRAJECTÒRIA HISTÒRICA I CULTURAL DISSORTADAMENT ACCIDENTADA I PLENA DE DIFICULTATS, EL FET DE COMMEMORAR QUALESVOL DATA O EFEMÈRIDE POSITIVA, PER MÉS RECENT QUE AQUESTA SIGA,

ÉS ENCARA, A PESAR DELS NOMBROSOS AVANÇOS DEMOCRÀTICS I NORMALITZADORS DELS ÚLTIMS ANYS, TOT UN SÍMBOL D'AUTOAFIRMACIÓ I D'ESPERANÇA EN EL NOSTRE FUTUR COM A POBLE AMB PERSONALITAT PRÒPIA.

Per això, no resulta gratuïta cap celebració, siga del tipus que siga, sobretot si es relaciona amb l'ús de la nostra llengua. I és en aquest context, precisament, on cal inserir l'oportunitat de la reedició de la primera novel·la d'Isabel-Clara Simó, *Júlia*, revisada i actualitzada ara per l'autora, vint anys després de la primera edició l'any 1983. Una circumstància, aquesta, que ens ofereix, per exemple, la possibilitat d'encetar una reflexió global sobre l'obra literària d'una escriptora que, sens dubte, ha esdevingut a hores d'ara un dels valors més reeixits i representatius del panorama actual de la narrativa en català, i que, alhora, ens permet valorar altres aspectes, sobretot des d'una perspectiva valenciana, com ara la superació d'un cert dèficit narratiu en les nostres lletres o la modernització del món ficcional amb la irrupció de la *contemporaneïtat* com a recurs o contingut literari.

**La reedició de *Júlia*
ens ofereix
la possibilitat d'encetar
una reflexió global
sobre l'obra literària
d'un dels valors més
reeixits del panorama
narratiu actual**

L'IMPULS DE JÚLIA

De fet —cal recordar-ho—, la narrativa al País Valencià era un gènere escàs i conreat només, de tant en tant, per narradors ocasionals fins ben entrada la dècada dels setanta. A més, el nom d'Isabel-Clara Simó, a l'inici dels anys vuitanta, era per a la majoria dels lectors només una referència bibliogràfica citada per Manuel Sanchis Guarner, que incloïa l'autora alcoiana —com a escriptora seleccionada a l'*Antologia de poetes universitaris valencians* de l'any 1962— dins del grup o de la promoció dels «protestataris» en el seu llibre *Renaixença al País Valencià*. Un grup, aquest, o generació que, l'any 1974, Amadeu Fabregat donava ja per mort —almenys, poèticament— i que, no obstant això, amb posterioritat, ha recobrat alguns noms que s'han guanyat un reconeixement merescut, del tot impensable, això sí, en

aquella època. Un reconeixement que, en el cas d'Isabel-Clara Simó, començà a forjar-se quan l'autora guanyà el Premi Víctor Català i publicà l'any 1979 el llibre de narracions *És quan miro que hi veig clar*, però que, sobretot, arrancà amb força a partir de la publicació de la novel·la *Júlia*.

Des d'aleshores, la seua trajectòria literària ha estat impressionant, sobretot pel que fa al gènere narratiu, encara que també ha conreat la poesia, el teatre, l'assaig i l'article d'opinió en la premsa. Ha publicat vint novel·les —és a dir, a un ritme d'una per any— i encara ha tingut temps per a oferir-nos un conte infantil, *En Jordi i la sargantana*, i cinc reculls de narracions breus, sense comptar-ne el primer. Per tant, ens trobem davant d'una obra nombrosa, i, alhora, d'una qualitat exigent que ofereix al lector ben poques possibilitats de decebre's. Per això, sens dubte, els llibres d'Isabel-Clara Simó han comptat, en primer lloc, amb el suport del públic i també amb la valoració positiva de la crítica, que li ha concedit diversos premis, tant a obres inèdites com a publicades prèviament, com el Premi de la Crítica del País Valencià 1985 i 1999, el Crítica Serra d'Or 1993, el Sant Jordi de novel·la 1993, el València de Literatura del 1994 i l'Andròmina dels Premis Octubre del 2001.

UNA OBRA ÀMPLIA I DIVERSA

Com a narradora, la seua és una obra diversa en registres estilístics i lingüístics utilitzats, en temàtica tractada i en ús de distints subgèneres. De fet, podem classificar les obres d'Isabel-Clara Simó en novel·les d'ambientació històrica —*Júlia* i *El Mossèn*—, en novel·les de sèrie negra —*La veïna*, *Una ombra*

**Isabel-Clara Simó
ha bastit una obra
nombrosa i, alhora,
d'una qualitat exigent
que ofereix al lector
ben poques possibilitats
de decebre's**

**L'obra d'Isabel-Clara
Simó resulta d'una
contemporaneïtat
absoluta, tant pels
temes que hi tracta
com per l'ambientació
física i temporal
en què els insereix**

fosca com un núvol de tempesta, *La Nati*, *El mas del Diable* i *La innocent*—, en narrativa eròtica —*Hum... Rita! L'home que ensumava dones*—, en novel·la juvenil —*El secret d'en Toni Trull*; *Raquel*; *Joel* i *De nom, Emili*—, i, finalment, en narració de caràcter psicològic, siga dit aquest terme amb totes les reserves a falta d'un altre millor, on inclouríem la major part de les seues novel·les —*Ídols*; *T'estimo*, *Marta*; *Els ulls de Clídice*; *La salvatge*; *El professor de música*; *T'imagines la vida sense ell?* i *L'home que volava en el trapezi*— i els llibres de narracions —*Bresca*, *Alcoi-Nova York*, *Històries perverses*, *Perfils cruels* i *Dones*—, on demostra, en més d'una ocasió, ser-ne una autèntica mestra.

Però, a pesar d'aquesta diversitat, necessària d'altra banda per als objectius literaris de l'autora, hi ha també en l'obra d'Isabel-Clara Simó una unitat tant temàtica com estilística que fa de la seua producció una autèntica recerca o indagació que tracta d'analitzar i d'expressar la complexitat que es traspuja a través de les relacions humanes, dominades sovint per sentiments contradictoris com, per exemple, l'amor i la violència, la ingenuïtat i la perversitat, el desig i la indiferència, o la lucidesa i l'ofuscació.

Probablement, per tot això, l'obra d'Isabel-Clara Simó resulta d'una contemporaneïtat absoluta —com ja hem insinuat—, tant pels temes que hi tracta com per l'ambientació física i temporal en què els insereix, i, al mateix temps, d'un simbolisme que s'acosta de vegades a la recreació del mite i que ens provoca qualsevol tipus de reacció, excepte la indiferència o l'avorriment. Per tant, no ens ha d'estranyar que llegir Isabel-Clara Simó supose, inevitablement, tornar-la a llegir amb un plaer sempre renovat.

ISABEL-CLARA SIMÓ

«LA NOVEL·LA CREA UN PONT ENTRE DOS SOLITARIS: L'AUTOR I EL LECTOR»

ADA CASTELLS

SEMPRE QUE HE ENTREVISTAT ISABEL-CLARA SIMÓ M'HA ESTAT DIFÍCIL DELIMITAR EN QUIN MOMENT MANTENÍEM UNA CONVERSA SOBRE UN DELS TEMES QUE MÉS L'APASSIONEN, LA LITERATURA, O REALMENT HAVÍEM ACONSEGUIT ESTABLIR UN ENCONTRE EN QUÈ CADASCUNA S'HAVIA DE CENYIR A L'ESTRICTE PAPER D'ENTREVISTADORA I ENTREVISTADA. L'ESCRITPORA OPINA SENSE EMBUTS, COM EN ELS SEUS

ARTICLES, I NO LI FA RES QUEIXAR-SE DE LES ACTITUDS INSULTANTS D'ALGUNS CRÍTICS, COMENTAR LA FEINA DELS EDITORS, ANALITZAR LA SITUACIÓ POLÍTICA I LINGÜÍSTICA,

TOT SENSE IMPOSTURES. FA VINT ANYS QUE VA SORTIR AL PATI AMB JÚLIA. ARA TORNA A REEDITAR-LA. L'AVINENTESA ENS PERMET FER UN REPÀS DE LA SEVA EXPERÈNCIA COM A PERSONA, ESCRITPORA I CIUTADANA.

—*Com és que ha decidit reescriure Júlia i en quina mesura ha canviat la novel·la?*

—De l'argument, no n'he canviat res. És una reescriptura purament lingüística i l'he feta per diverses raons. Primera, perquè és una primera novel·la i, per tant, n'hi havia moltes vacil·lacions de lèxic. Segona, perquè ja feia temps que estava fora del País Valencià i tenia alguns dubtes respecte de modismes i algunes expressions, més que valencianes, alcoianes. Per què no fer servir localismes si és una novel·la tant d'Alcoi? El que passa és que he tingut la mala sort d'estar en mans d'un editor (La Magrana) amb qui tenia un contracte lleoní i en vint anys no m'ha permès de canviar-ne ni una coma. Ni tan sols dos errors que hi havia. Jo tenia moltes ganes que s'acabés aquest contracte i ara he pogut triar editor. El que hem fet és una mena de pentinada per a *alcoianitzar* el text. També he intentat modernitzar-ne la llengua. Hi havia un cert allunyament del llenguatge literari del que es parla al carrer i això no pot ser, sobretot en els diàlegs.

—*Què creu que trobem en aquesta primera novel·la que després s'hagi repetit al llarg de la seva obra?*

**Em diuen
que en els meus llibres
sóc bastant procliu
a la dona forta
i la Júlia
n'és una mica
el paradigma**

—Em diuen que jo sóc bastant procliu a la dona forta i evidentment la Júlia és una mica el paradigma de la dona que superarà tot el que calgui per a assolir els seus objectius; la que acaba agafant les regnes de la seva vida i la dels altres. El que sí que crec que és bastant recurrent en mi, i és intencionat, és el recurs del diàleg curt i tallant.

—*Aquest paper important de la dona, considera que és herència de Rodoreda, sobretot en el cas d'aquesta primera novel·la?*

—En absolut. Em sento marcadíssima per tots els meus antecessors, inclosa la Rodoreda, però detesto bastant els rodoredians. S'ha fet una literatura bastant dolenta a partir d'ella i, com a membre de jurats literaris, ho he patit. Jo crec que no se n'ha fet una bona lectura. És una autora molt bèstia, molt dura, que mai no parla d'amor, sinó de desamor, que et fica el dit a l'ull i no verbalitza sentiments, sinó que els demostra en l'acció.

—*M'hi ha fet pensar sobretot l'última escena de Júlia, que és tan cruel.*

—M'afalaga perquè sóc admiradora de Rodoreda i crec que alguns dels seus paràgrafs els hauríem de penjar a la pa-

ret, però més aviat em sento hereva dels americans.

—De quins?

—Cada dia te'n diria uns diferents. Avui et dic Saul Bellow, Truman Capote, William Faulkner. Fitzgerald és difícil que influènci fora del seu país, perquè és molt americà, igual que Hemingway, però a mi em va ajudar a posar adjectius i Dorothy Parker, que és menor però, en canvi, té una fortalesa que m'interessa molt, perquè reconec que jo sóc una escriptora dura.

—A banda de ser una ficció, a *Júlia* hi ha també l'objectiu de recuperar una part de la història de la seva ciutat?

—Hi ha la intenció de seguir un rep-te que ens va posar Joan Fuster. Va dir

que a veure quan un escriptor d'Alcoi feia una novel·la sobre el petroli. Molta gent ha dit que la part d'història només era el rerefons, però per a mi és al revés: l'argument és l'excusa. El que passa és que la força del personatge de *Júlia* s'ho ha menjat tot una mica.

—En aquesta novel·la també es detecta una preocupació política que s'ha mantingut al llarg de la seva obra, sobretot en el seu vessant d'articulista.

—Sí, però en aquest cas no va a favor meu, perquè en aquesta novel·la parlo de la revolució anarquista contra el federalisme, que és el que avui en diríem nacionalisme. La pregunta que jo em faig és: Com és que cada vegada que tenim alguna cosa més apropada a nosaltres

ISABEL-CLARA SIMÓ (Alcoi, 1943) és una de les escriptores més conegudes i estimades. La seua carrera literària està farcida d'èxits contundents de crítica i públic lector. En Bromera ha publicat també les novel·les *La innocent*, *Dones*, *Joel* i *Raquel*.

Júlia és, sens dubte, l'obra més emblemàtica d'Isabel-Clara Simó. És la primera novel·la que va publicar i s'ha convertit ja en un clàssic de la literatura catalana contemporània. Per celebrar els vint anys de l'obra, l'autora ha volgut presentar-la als seus nombrosos lectors en una edició revisada i definitiva.

Hauria volgut
tenir un cert
reconeixement, i
crec que això
no m'ho ha donat
el meu país

—nacionalisme, independentisme, digues-li com vulguis—, aquesta acaba traint el poble? Per què les capes més populars acaben trobant-s'hi incòmodes? Aquesta és la meua preocupació, des de *Júlia* fins avui. És això el que crec que no tenim resolt com a país, o jo no ho tinc resolt com a espectadora del país.

—En el pròleg a aquesta reedició recorda aquella primera exigència de Fuster als escriptors alcoians i explica que la seva intenció era anar més enllà. Escriu: «Volia més coses: fer uns personatges vius, un llenguatge àgil, un argument interessant...». Ara que han passat vint anys, quin és el seu balanç?

—El primer que em fa feliç és pensar que *Júlia* ha superat la prova del pas

de vint anys estant sempre viva i això, hi ha molt poques novel·les que ho puguin dir. Diuen els americans que aquesta és la prova de foc per a dir si una novel·la està bé. Jo, això, no ho sé, però sí que penso que els objectius que jo tenia —explicar el petroli, l'amargor que produeix la traïció del federalisme i mostrar la crueltat de la dona com a segment de la societat ressentit; recordem que tallen la titola a l'alcalde i la passen per tot el poble— sí que hi han reeixit.

—Una altra constant seva és no oblidar la funció d'entreteniment en la literatura o, si més no, el propòsit clar de no avorrir el lector.

—Crec que la novel·la és també un entreteniment o, com diu Espriu, una eina

que fa companyia. Per mi la funció bàsica és fer sentir i fer pensar, que són les grans funcions de l'art. Totes dues juntes, perquè si només fa pensar és filosofia i si només fa sentir és el *culebrot*. Deia Fuster, i perdona que el citi tant, però és que era el meu pare espiritual, que la primera obligació d'un escriptor és fer-se llegir. Sóc partidària que la novel·la sigui amena, que connecti amb el lector, que es creï un pont entre dos solitaris.

—*I quins són els materials que utilitza per a construir aquest pont?*

—Ni idea. Molts cops m'han dit que tinc molta imaginació, però penso que no en tinc més que un altre, sinó que l'he treballada. Crec que la novel·la, a partir de mitjan segle xx, es fa molt més amena, perquè l'escriptor comença a escriure amb mirada cinematogràfica. Però a mi el que em preocupa més és la tècnica que hi faré servir, després l'argument és un element, els personatges, un altre, la comunicació, un altre... En paraules de Hemingway: la literatura és arquitectura i no decoració d'interiors. Connectes amb el públic per pura casualitat.

—*Quan va escriure Júlia era una desconeguda, però al llarg del temps ha aconseguit molts lectors; aquest fet l'ha condicionada?*

—No, perquè no m'ho acabo de creure. Trobo que són coses molt passatgeres, que això són uns quants anys de la meua vida i després baixarà. Està bé perquè l'editor està content i vol un nou original, però no em fa perdre l'oremus ni em fa estar pendent que la frase final sigui rodona. No és el camí que jo busco: hauria volgut tenir un cert reconeixement i crec que això no m'ho ha donat el meu país.

—*Recentment vostè ha fet unes declaracions dures en contra del sectarisme de la crítica.*

—La crítica té diversos defectes en aquest moment. Tot autor ha criticat sempre la crítica i això és lògic i és humà. Però, a més, ara i aquí s'ha creat una capelleta que segueix interessos comercials. Hi ha editorials que valen i altres que no, jo no diré noms. El segon problema és el baixíssim nivell intel·lectual que tenen, en general. I en tercer lloc, i això és el pitjor, és que són gent que no creuen en la literatura catalana. Els interessa que sigui petita, pobreta i provinciana, perquè, si no, no poden controlar la barraqueta.

—*I considera que la crítica també cau en la misogínia?*

—Completament. No pot ser que totes les dones siguem dolentíssimes, excepte la Maria Mercè Marçal, però la salven perquè encara hi ha l'atavisme de creure que ser lesbiana és ser poc femenina. Com que no és del grup de les donetes, aquesta la poden salvar, però no en salven cap més. A tot estirar et salven una temporadeta i després et tornen a enfonsar.

—*Per què?*

—Són atavismes de la societat. Som una minoria i és veritat que encara hi ha moltes dones, i amb tot el dret, que escriuen pensant en la dona, però això no vol dir que sigui l'únic punt

Volia explicar el petroli, l'amargor que produeix la traïció del federalisme i mostrar la crueltat de la dona com a segment ressentit de la societat

de vista que puguem tenir. Ja ho explica Virginia Woolf a *Una cambra pròpia*: sobretot escriu com a homes femenins i com a dones masculines. Jo he intentat seguir aquest dictat i noto com si fes nosa, com si no em poguessin classificar. Som antipàtiques, jo ho entenc, però no penso deixar de ser-ho.

—*Ara em deia que un dels problemes és que no creuen en la literatura catalana. Què pensa del desprestigi en què està caient?*

—Jo crec que la majoria de la gent creiem que la literatura catalana està en un bon moment. Almenys tenim mitja dotzena d'autors i autores d'un nivell

bo. No crec que estigui millor la francesa o l'espanyola.

—*Quina lectura fa de fenòmens com el Cercas i el Ruiz Zafón, que han venut molt bé les seves novel·les escrites en castellà en traducció catalana, molt més que altres autors que escriuen directament en català?*

—Jo crec que és un problema de focus i d'altaveus. El que és significatiu és que siguin tan llegits en català, cosa que no té gaire sentit, perquè qualsevol lector en català coneix el castellà. Aquest fet parla bé de la vitalitat del català i confirma que l'única diferència entre l'autor català i el castellà és que el català no existeix perquè no té altaveus i l'altre els té tots. És una qüestió de tenir mitjans i no de qualitat.

—*Què ha après de l'ofici en tot aquest temps?*

—Tècniques literàries, com es fa un diàleg, com col·locar un adjectiu, la puntuació, el fet que cada tècnica que tries elimina les altres i, per tant, s'han d'assumir les renúncies. I he après coses que els meus estimadíssims crítics encara no han entès: que el segle xx comença amb Proust i amb Joyce a trencar alguns dels principis teòrics de la gran novel·la del xix. Són la versemblança, que ha desaparegut per influència del cinema, i la pertinença, allò que si en una novel·la surt una pistola és que tard o d'hora s'ha de disparar. Doncs, no. Avui ja no toca, és obsolet. Això no vol dir que no hi tinguis dret, perquè la literatura és l'art de la llibertat. I la tercera cosa que està passada de moda i prové del fulletó és la importància cabdal de l'argument. Es queixen si el final no és sorprenent. I què? No sigueu divuitescos.

—*I si ara, a Alcoi, hi ha alguna persona amb les mateixes inquietuds que la Isabel-Clara Simó de fa vint anys, quins consells li donaria?*

—Ara ja hi ha a Alcoi un escriptor molt bo que es diu Francesc Bodí i no li donaria consells, sinó que l'escoltaria. Jo l'únic que diria és que no escriu la seva autobiografia, perquè no té massa interès i acabaràs explicant el dia que et vas sentir sol d'adolescent i quan et van castigar a l'escola sense motiu, si no és que escrius com els àngels, com el Toni Cucarella o el Rafael Escobar.

DE PROLETÀRIA A AMA, UN CAMÍ SENSE RETORN

ALÍCIA TOLEDO

SÓN JA VINT ANYS DE CAMÍ –I MÉS DE TRENTA EDICIONS– ELS QUE HA FET *JÚLIA*, LA PRIMERA NOVEL·LA D'ISABEL-CLARA SIMÓ. EL LLIBRE, DONCS, ARRIBA A LA SEUA MAJORIA D'EDAT I, COM

EXPLICA L'AUTORA EN EL PRÒLEG QUE PODEM LLEGIR EN AQUESTA NOVA EDICIÓ DE BROMERA DINS LA COL·LECCIÓ «L'ECLÈCTICA», «HAVENT ESTAT VIU TOTS I CADASCUN D'AQUESTS ANYS».

En plena revolució del petroli, Júlia es deixa la pell als telers alcoians. Aquest personatge, que ara fa vint anys va crear Isabel-Clara Simó i que donà títol a la seua primera novel·la, té tots els ingredients decisius per a menar una existència carregada de penúries. Però Júlia no es resignarà a treballar de sol a sol i que la joventut se li escole pels dits, perquè el que ella vol és convertir-se en una senyora. Vol ser una dama, amb tots els privilegis que li pertocarien i, per tal d'arribar-hi, no estalviarà ni en càlculs ni en fredor. És cert que l'atzar li rendeix una oportunitat única –casar-se amb l'amo–, però ella no hi vacil·larà ni un instant, coste el que coste.

«NO SÓC ROÏNA, PERÒ M'HI FARÉ»

Així doncs, la jove protagonista de *Júlia* no és la mel·líflua que, d'amagat, es recaragola de dolor pels patiments que li ofereix el destí. Tampoc s'assembla al prototipus femení de dona forta que ofega el sofriment entre grumolls d'orgull, allò de «la processó va per dins». Júlia no estima ningú. És increïblement flegmàtica, desapassionada, impertorbable. I no és que aquest haja de ser el model de dona ideal, entre altres coses perquè seria absurd que n'existís un d'ideal, però ja està bé que, entre les heroïnes literàries,

també n'hi haja capaces de ser egoistes, d'ordir trames tot mirant pel seu interès i que, a la fi, hi reïxen. Júlia n'és una, l'antitesi de dona sacrificada, i ella mateixa ho diu: «no sóc roïna, però m'hi faré».

Es podria dir que *Júlia* és una d'aquestes novel·les accessibles per a tota mena de públics, que és d'aquell tipus de lectura que enganxa. Doncs sí, és tot això, però també és una història amarga de perdedors, «de perdedors individuals i col·lectius» –com explica l'autora al pròleg–, amb uns personatges que encomanen vitalitat i entusiasme. Conté reflexions doloroses sobre la condició dels obrers, sobre la condició de les dones i hi constata la impossibilitat de canviar de classe, perquè a Júlia, l'estigma d'obra la perseguirà fins al darrer moment, quan ja és tota una «senyorassa». A més, hi ha el rerefons del petroli, «un trosset d'història del País Valencià, del meu poble, Alcoi» –comenta Simó– o, potser, una història ideada com a pretext, precisament, per a parlar del petroli.

La nova edició de Bromera, a més d'incloure correccions dels errors que hi poguéssin haver en aquell treball de novel·lista novella, incorpora modificacions en el registre lingüístic i, sobretot, ajusta els diàlegs al parlar alcoià. Des d'ací, felicitem la majoria d'edat de *Júlia* i desitgem que resista el pas del temps com ho ha fet fins ara.

Júlia és una d'aquestes
novel·les accessibles
per a tota mena de públics,
una lectura que enganxa,
però també és
una història amarga
de perdedors

UN ESGUARD

ENTRE LA HISTÒRIA

I LA LITERATURA

PASQUAL ALAPONT

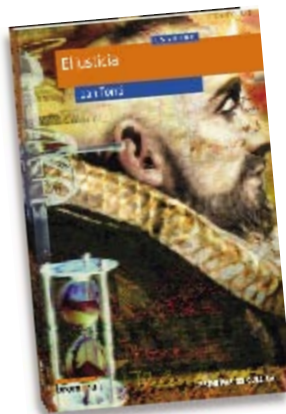
LA NOVEL·LA HISTÒRICA, QUE EN QUALESEVOL LITERATURA D'UNA CERTA VOLADA GAUDEIX D'UNA GRAN REPUTACIÓ, A CASA NOSTRA NO HA PROLIFERAT TOT EL QUE CONVINDRIA, MÉS ENCARA ENTRE ELS JOVES, QUE NO TENEN EL REFERENT D'UN DUMAS, PER POSAR

Iaixò que, des de ben antic, la novel·la històrica té entre nosaltres una meritòria nòmina de conreadors, però les circumstàncies (mai més ben dit històriques) no han permés que les seues obres gaudiren d'una popularitat mínima. Caldria tenir ben presents aquests autors, fer noves edicions dels llibres més rellevants, adaptacions si cal per als joves, però també és saludable que apareguen noves visions literaturitzades dels fets del passat, perquè la novel·la històrica informa i il·lustra els fets pretèrits, amb més o menys versemblança, amb més o menys certitud, però és també un índex del pensament contemporani, un reflex de la societat que l'origina.

Fins ara, en la col·lecció «Esguard» han aparegut títols que remetien a diversos períodes i episodis històrics, tots amb el denominador comú d'oferir una escriptura especialment apta per als joves, d'una lectura amena, que compleix de sobres els requisits de la novel·la històrica, un rerefons creïble i una ficció apassionant plena de peripècies.

NOUS TÍTOLS D'«ESGUARD»

A aquesta llista de bones propostes literàries, cal afegir-hi ara la publicació de dues obres més. D'una banda, *El justícia*, de Joan Torró, que va merèixer el Premi Far de Cullera 2003, i que conté un argument molt enginyós a cavall entre la ciència-ficció i la novel·la de caire històric.

UN EXEMPLE PARADIGMÀTIC DE LES LLETRES FRANCESSES. LA IDEA D'UNA COL·LECCIÓ ESPECÍFICA COM «ESGUARD», PER TANT, HA DE SER SALUDADA COM UNA ORIGINALITAT QUE PAL·LIA NO POCOS DÈFICITS.

Bàsicament, la trama s'origina quan un personatge que investiga en un arxiu d'Ontinyent s'introdueix de manera fortuïta en un alcavor que el transporta, a la manera d'una màquina del temps, a l'època que està estudiant, el 1580, els

protagonistes de la qual coneix molt bé com a conseqüència de les seues recerques. A partir d'ací, el protagonista es veu involucrat en la vida d'un país i d'una gent que retrata la decadència gradual, però inexorable, del poder de les institucions genuïnament valencianes, amb el retrocés cultural i les pressions de la inquisició.

D'altra banda, *La sang dels francesos*, de Mariano Casas, recrea un episodi brutal que es va esdevenir a València el 1808 durant l'alçament popular que es produí a la ciutat com a conseqüència de l'abdicació del rei Ferran VII. Durant aquest episodi, els

francesos que vivien a València van ser el boc expiatori de tots els mals que patia la població i foren salvatgeament massacrats a la Ciutadella, on havien estat reclosos com a mesura de protecció.

L'episodi, ben descrit per Casas, es val d'un argument plausible, en la millor tradició dels llibres d'aventures, ple de peripècies sorprenents, on un ambaixador anglès fa tot el possible per salvar les víctimes del genocidi.

És interessant que els joves i els no tan joves coneguen aquestes vivències, que sàpiguen que la nostra història no està exempta de llums i d'ombres. Fóra bo que el coneixement del passat ens il·luminara el present i ens ajudara a pensar un futur millor, més tolerant i lliure.

**En «Esguard»
han aparegut
títols que remetien
a diversos períodes
històrics, tots amb
el denominador comú
d'oferir una escriptura
especialment
apta per als joves**

ALBENA

10 ANYS

1994 2004

ALBENA
TEATRE

recomanat a partir de 15 anys

OLYMPIA
TEATRO

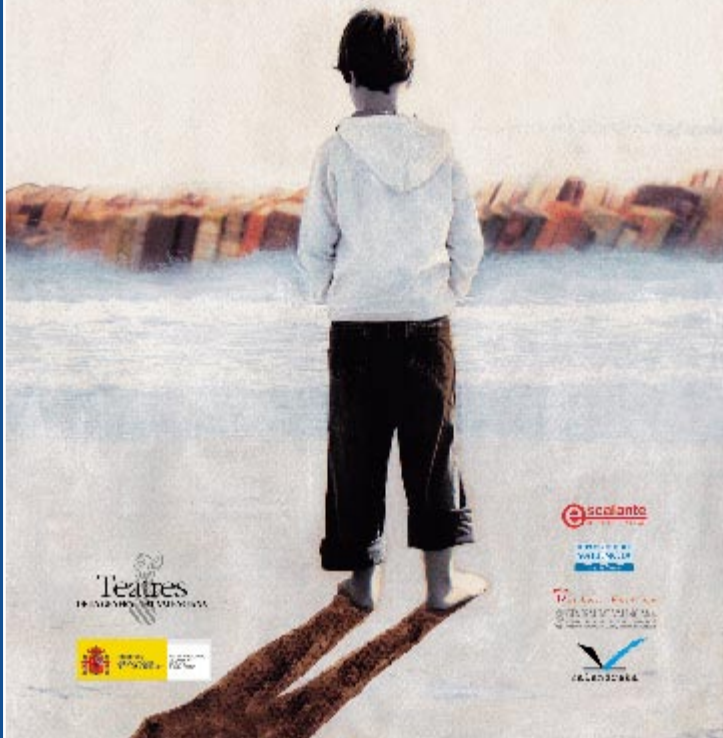
de València

del 17 de desembre
al 13 de gener

ALBENA
TEATRE

BABY
PRODUCCIONES

artefactes

recomanat de 7 a 10 anys

SALA
MORATÍN
(EDIFICI RIALTO)
de València

del 10 de desembre
al 4 de gener

www.albenateatre.com

Per Nadal, vine al teatre !

funcions especials per a grups escolars
telèfon 962 997 039 (de 9 a 14 hores)

LES SÈRIES

EN LA LITERATURA INFANTIL I JUVENIL

ENRIC LLUCH

L'APARICIÓ DE L'ÚLTIMA OBRA DE JESÚS CORTÉS, *ÀLEX & CIA. DELINQUENTS* (COL·LECCIÓ «EL MICALET GALÀCTIC», NÚM. 95), CONTINUACIÓ D'*ÀLEX & CIA. DETECTIUS*, ENS DÓNA PEU

PER A PARLAR D'AQUESTA NOVEL·LA I, ALHORA, REFLEXIONAR, NI QUE SIGA DEU CÈNTIMS, AL VOLTANT DE LES SÈRIES DINS DE LA LITERATURA INFANTIL I JUVENIL.

De primeres, comentaré que la modalitat serial en la literatura actual –com també en la passada– ha sigut i és una constant que té –i ha tingut– els seus defensors i, no cal dir-ho, els seus detractors. No seré jo qui es posicione *magister dixit*, entre altres coses perquè ni tinc vocació ni formació com a crític literari. Si de cas, donaré constància, Catarroja descoberta!, que hi ha hagut sèries per a parar un ramat de bisons a tota màquina: les aventures d'Els Cinc, la Nana Bunilda, la Formiga Piga o les més mediatitzades com les Tres Bessones, Harry Potter, El Senyor dels Anells o Manolito Gafotas en poden ser una bona mostra.

Molts han sigut, doncs, els autors i les autores que s'han sentit temptats per les històries distintes amb uns mateixos personatges i, sovint, amb uns resultats pràctics d'allò més interessants. Més recentment, l'última obra de Joan Pla, *L'autobús Jordiet i la bruixa Elisenda* («El Micalet Galàctic», 86) és, també, continuació de *L'autobús d'aniràs i no tornaràs*, que va ser Premi de Narrativa Infantil Vicent Silvestre. I no fa massa temps, Josep Gregori publicava *De cine, Tereseta!*, amb la mateixa protagonista que la popular *Tereseta la bruixeta*.

SEGONES PARTS...

A propòsit del tema que tractem, recorde una conversa amb un amic i company de lletres: «Jo no puc fer segones parts de cap de les meues novel·les, perquè sempre acabe matant el protagonista», em comentà, i va afegir que, a més, se sentia massa condicionat per la dita popular referida a les continuacions de qualsevol obra. No obstant això, per la meua experiència lectora, crec que la dita referida no deixa de ser un tòpic més entre la col·lecció sencera que pululen dins del món de la literatura. O, almenys, en algunes de les segones i tercers o quarts parts que he tingut el plaer de llegir. Em referisc, per exemple, a les sèries de Butxana, Carvalho o Flanagan, per exemple, de Torrent, Vázquez Montalbán i Andreu, respectivament.

Aleshores? Poques conclusions pràctiques, que és com dir-ne molta palla, poc d'arròs i els sacs buits a la trilladora. Perquè, en essència, considere que una obra resulta bona o dolenta per si mateixa, independentment que forme part o no d'una sèrie. Si de cas, més que res per dir-ne alguna cosa, destacaria que l'única condició *sine qua non* per a poder escriure amb garantia inicial una sèrie és –com deia l'amic– deixar viu/s el/s

Molts autors
s'han sentit temptats
per les històries distintes
amb els mateixos
personatges i, sovint,
amb uns resultats pràctics
d'allò més interessants

protagonista/es de la primera narració per a poder-ne enfilat unes altres. I no em referisc a viu únicament en l'aspecte físic, com és fàcil suposar, sinó, més aviat, viu en el sentit d'obert, amb possibilitats d'actuar i navegar, una altra vegada –i tantes com es puga–, sobre les aigües d'un argument sense que xerriquen massa les quadernes de la barca. I, sobretot, tenir prou maduresa mental per a saber fins on pot arribar la goma, la força dels personatges, i rematar amb un final definitiu abans que cavall i picador vagen per terra.

Podríem parlar un poc més sobre l'evolució lògica dels personatges al llarg de cadascuna de les parts, de

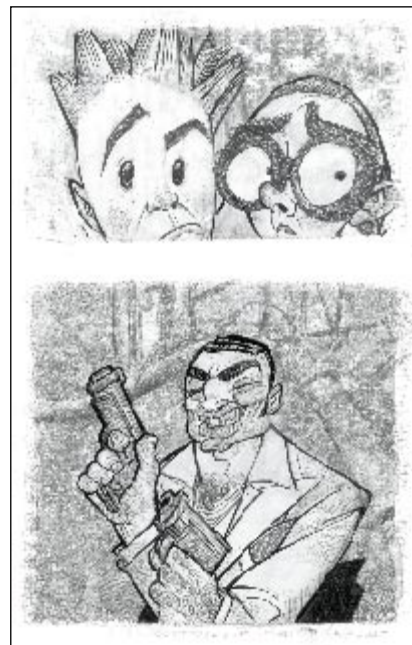

Una obra resulta bona o dolenta per si mateixa, independentment que forme part o no d'una sèrie

minar, de la mà ferma de l'autor, a la recerca de la solució final del conflicte. Els protagonistes, Àlex, Gus, Laura, Víctor i Nic, es mouen dins d'una història que arranca d'un fet versemblant: el robatori d'una medalla de plata a càrrec d'un parell de pispes, Pinça i Brut, que tenen una relació, diguem-ne *comercial*, amb un individu molt perillós, el Dillinger. La colla Àlex & Cia tractaran de recuperar la medalla i, per això, es veuran embolicats en tot un seguit de situacions d'allò més perilloses fins a aconseguir l'objectiu que pretenien.

Al rerefons de la narració, i de manera continuada, es fa palès l'humor

made in Jesús Cortés que ja havíem detectat, gaudit i admirat en *Àlex & Cia. Detectius*. Un llenguatge acurat i un estil àgil complementen una obra de colla que aporta, dins del gènere –o subgènere, perquè en aquestes qüestions classificatòries ni tan sols els tècnics acaben d'aclarir-se–, diverses novetats: d'una banda, la solidesa dels personatges, sobretot d'Àlex i Gus; d'una altra, la definició o el reforçament de la manera de ser dels personatges secundaris mitjançant expressions curtes i repetitives (el «brutal, brutal!», de Brut, o el «Brrr!» de Nic), la gràcia en l'explicació, fins i tot a peu de pàgina, d'alguns dels aspectes en què l'autor, quasi

la importància de ser conseqüent amb els plantejaments inicials en cadascun dels llibres, de les incongruències possibles respecte de la idea original que distorsionen personatges i situacions, etc., però la cosa s'allargaria, acabarien sentint el tercer toc de missa i ens agafarien en bajoqueta buscant el carret i la mantellina.

ÀLEX & CIA. DELINQUENTS

Anem per feina. *Àlex & Cia. Delinquents* és, per si mateixa, una obra trepidant amb uns diàlegs vius, un argument en línia ascendent i uns personatges que engresquen el lector a ca-

Les noves aventures d'Àlex & Cia demostren la poca consistència pràctica de la dita popular sobre allò de les segones parts

d'amagatotis, entra a formar part de la narració, etc. En resum, una altra obra de Jesús Cortés, en aquest cas, una continuació, molt recomanable i rica en matisos. Potser, un altre llibre que demostra la poca consistència pràctica de la dita popular sobre allò de les segones parts. ■

IL·LUSTRACIONS: FRANCESC SANTANA

ESTUDI DE LES COBERTES

JOSEP A. FLUIXÀ

JUSTIFICACIÓ

Els bons lectors, al llarg dels anys, estableixen una sèrie d'estratègies i de recursos per tal de seleccionar les seues lectures com més encertadament millor. Una d'aquestes estratègies és la lectura dels paratextos que ofereixen les cobertes anteriors i posteriors d'un llibre, les solapes, etc. D'aquests textos s'extrau molta informació útil per al lector que, finalment, decideix llegir o comprar un llibre o un altre. Aquests hàbits s'adquireixen a poc a poc i distingeixen els bons lectors dels qui no ho són, i es poden aprendre si els docents o els animadors de les biblioteques les fomenten entre els lectors no experts en el plaer de la lectura.

EDAT O NIVELL EDUCATIU

Educació Infantil, Educació Primària i Educació Secundària Obligatoria.

OBJECTIUS

- Extraure informació sobre l'argument possible d'un llibre, la temàtica, l'autor, etc.
- Comparar la informació de la coberta anterior (títol, dibuix, fotografia, etc.) i la posterior (currículum de l'autor/a, sinopsi, etc.) d'un llibre amb la que n'ofereix un altre per a seleccionar la lectura més adequada als interessos del lector.
- Conèixer algunes dades biogràfiques de l'autor i l'existència probable d'altres obres escrites per ell.
- Habituar el lector a fullejar un llibre i a usar aquest procediment en l'elecció individual i lliure de les seues lectures.
- Facilitar i promoure l'acostament i el contacte amb els llibres.

DURADA APROXIMADA

Una sessió de treball (d'una a dues hores).

PROCÉS

L'adequació als diferents nivells de les activitats que a continuació es relacionen l'ha de fer el docent o l'animador tenint cura en l'elecció dels llibres que s'ajusten al nivell dels lectors, l'encert en el llibre model, el grau de dificultat de les qüestions plantejades, etc. Les activitats, a més, es poden fer només oralment o també per escrit, depenent de l'edat dels participants.

1. Es visita una llibreria, una biblioteca pública o la biblioteca del centre. També es poden utilitzar els llibres de la biblioteca d'aula. A continuació, es reparteixen diferents llibres per a cada participant.
2. El docent o animador mostra la coberta d'un llibre –ho pot fer mitjançant un cartell gran preparat prèviament, una projecció, etc.– i enceta una conversa amb els participants per detectar què és el que saben i per fer-los reflexionar sobre quina informació hi descobreixen, on es troba i com es presenta.
3. Cadascun dels participants emplena una fitxa preparada per l'animador en què ha de seleccionar amb fletxes el contingut de diverses cobertes reproduïdes amb els indicadors assenyalats i destacats en la fitxa: títol, autor/a, il·lustrador/a, editorial, col·lecció, etc.
4. Els participants, en ordre, exposen els continguts informatius dels llibres que tenen.
5. Després, a partir de la informació dels paratextos de cada llibre, els participants en trien un i expliquen el perquè de l'elecció. També poden avançar hipòtesis i narrar l'argument probable de l'obra seleccionada.
6. El docent o animador reparteix un full –que pot tenir uns marges establerts– i els participants dissenyen la coberta d'un llibre. Naturalment, poden inventar-se el títol, l'autor/a, l'editorial, etc.

AQUEST ESPAI ESTÀ PATROCINAT PER LA FUNDACIÓ BROMERA PER AL FOMENT DE LA LECTURA. MÉS INFORMACIÓ EN <www.fundaciobromera.org>

UNA SÈRIE BLANCA

QUE S'OBRI...

JOSEP MILLO

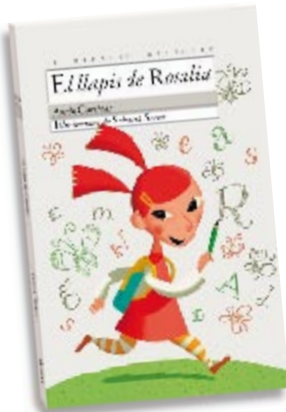
Després de la pausa estival, Bromera acara la *rentrée* de l'activitat editorial amb una proposta ben interessant, en aquest cas, per als lectors més menuts. Es tracta d'una nova sèrie de llibres dins de la popular col·lecció «El Micalet Galàctic», profusament il·lustrada a tot color i dirigida a aquells que fan els primers passos en l'aventura de llegir una obra completa. Aquesta novetat representa la concreció d'una iniciativa que esperem que siga ben rebu-

que són un exponent de les idees que n'han motivat l'aparició: *La sopera i el cullerot* i *El llapis de Rosalia*.

Michael Ende (Baviera, 1929-1995), autor d'obres tan conegudes com *La història interminable*, *Momo*, etc., ens presenta en *La sopera i el cullerot* una història divertida a partir de la qual, com en un joc d'espills, es projec-

ten dos reflexos coincidents per a tothom, però divergents per als protagonistes. Dos pobles que viuen d'esquena l'un a l'altre i que rebutgen repetidament qualsevol tipus d'entesa, malgrat la conveniència de solucionar el conflicte que una fada perversa els ha endossat. En el fons, una faula que transmet la necessitat de col·laboració entre els dirigents del món perquè els seus ciutadans puguin beneficiar-se'n.

D'altra banda, *El llapis de Rosalia*, d'Antón Cortizas —un dels escriptors gallecs més divertits i imaginatius—, presenta una història màgica i entranyable que captivarà els infants per l'originalitat de la narració i l'extraordinària naturalitat del text literari. Tot tan senzill com la història d'un llapis

da per tots aquells que, per una raó o una altra —professional, docent o literària—, estan prop del món dels infants, però, sobretot, confiem que serà vàlida per als seus joves destinataris.

Una iniciativa que, d'altra banda, resulta ben coherent amb el perfil que ha vingut mantenint aquesta editorial des dels seus inicis. Ens referim, òbviament, a la intenció de Bromera de posar a l'abast de lectors i lectores un ampli ventall de títols que, degudament seqüenciats, satisfacen les necessitats i les exigències del públic que llegeix literatura en la nostra llengua.

amb independència *intel·lectual* que, en mans de la xiqueta protagonista, sembla rebel·lar-se contra vells costums i plantejaments obsolets. Tot un cant a l'instint creatiu dels infants i una invitació als adults perquè respectem la formació de la seua personalitat en un ambient de llibertat i independència.

Així mateix, cal comentar les excel·lències de les il·lustracions que acompanyen els textos i dels seus autors. Tant Quique Soler i Rosanna Crespo —un tàndem clàssic— com Sebastià Serra, tenen una llarga trajectòria professional que parla de la seua bona mà per a plasmar en imatges textos literaris adreçats al públic infantil.

Ací teniu, doncs, la nova sèrie d'«El Micalet Galàctic» de Bromera: una proposta iniciàtica per a xiquets i xiquetes que tot just comencen a volar.

La nova Sèrie Blanca
d'«El Micalet Galàctic»
s'adreça a primers lectors
amb textos de qualitat
i il·lustracions
a tot color

MICHAEL ENDE I

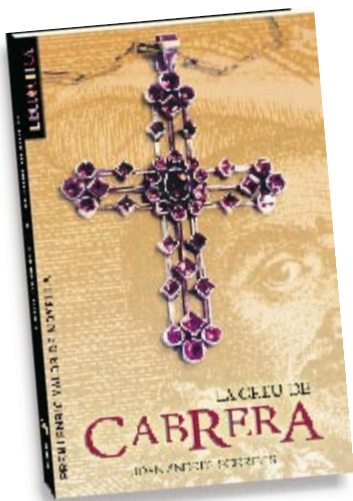
ANTÓN CORTIZAS PER COMENÇAR

I, com no podia ser d'una altra manera, per a la presentació de la Sèrie Blanca l'editorial ha escollit dues obres

IL·LUSTRACIÓ: SEBASTIÀ SERRA

I LA HISTÒRIA ES FÉU CARN...

MANEL GARCIA GRAU

La creu de Cabrera és una obra escrita per Joan Andrés Sorribes amb els cinc sentits i amb un potent i exquisit ofici literari, i el títol que tanca el cicle de les seues novel·les etnohistòriques, és a dir, aquelles en què la història és explicada a través de personatges que encarnen la veu del poble pla. L'autor ha sabut triar un altre dels moments cabdals per al nostre poble com fou la primera guerra carlista o Guerra de Cabrera (1833-1840).

La trama avança mitjançant múltiples línies paral·leles. L'obra està divi-

JOAN ANDRÉS SORRIBES (Castelló de la Plana, 1947) és llicenciat en geografia i història. Anteriorment havia publicat, amb una acollida excel·lent de la crítica, les novel·les *La forja de Lessera* i *Noverint Universi*.

L'escenari històric de *La creu de Cabrera*, Premi Enric Valor de Novel·la, és la guerra carlista, un conflicte en el qual lluiten valors i contravalors, amors i odis, fidelitats i traïcions.

dida en dues parts. La primera, des del 1833 fins al 1837, l'escenari de fons de la qual és la guerra entre carlistes i isabelins; i la segona, el 1864, en què el marc de l'acció és el pic de Penyagolosa i el motiu el traçat del primer mapa topogràfic modern. Sense cap lligam aparent que ho justifique, hi ha la creu —d'aquí el títol de l'obra— que serveix per a unir-les i justificar-les d'una manera emotiva i precisa.

Es produeix una altra doble via en la trama argumental: la dels protagonistes, en què l'autor estableix un

contrast entre dues faccions ideològiques, entre religiosos i laics, entre militars i civils, entre rics i pobres o entre el jove, planer i valent general Cabrera i els nobles, prudents i vanitosos lloctinents carlistes. Els protagonistes, Donis de l'Alberta i Jaume Corell, són els exemples més paradigmàtics d'aquesta dualitat.

L'aventura de Donis i Jaume, com a columna vertebral de l'estructura profunda del llibre, barreja el context històric d'uns personatges ben reals i coneguts, però que aquí figuren com una mena de secundaris de luxe, voluntàriament postergats per Joan Andrés, com són, per exemple, Cabrera mateix o el Serrador. Tots aquests formen part d'un teixit històric que es debat entre la vida i la mort, i sols a través de la veu, fictícia i molt ben treballada, dels dos personatges principals sabem una de les versions possibles, no escrites mai pels vençuts, d'aquella guerra.

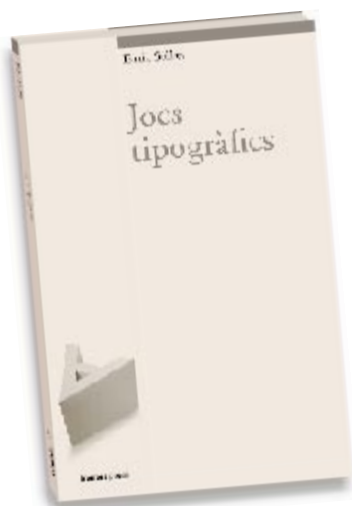
Una novel·la excel·lent, doncs, que confirma definitivament la trajectòria literària de Joan Andrés Sorribes. I ho fa a través d'un compromís, d'una banda, amb tots aquells que passem per la història i no som sinó els que patim els estralls i els efectes de les vanaglàries i dels despotismes d'una classe dirigent que sols sap vetllar pels seus interessos; i, de l'altra, amb la geografia pròpia, com una mena d'inv(c)itació al viatge tant per la nostra intrahistòria com per a la coneixença de nosaltres mateixos.

Fent-te soci de Metges Sense Fronteres fas això i molt més. 6 euros al mes durant tot l'any fan possible que l'assistència mèdica i humanitària arribi a les persones que més ho necessiten, siguin qui siguin, estiguin on estiguin, de manera independent d'institucions polítiques o econòmiques. **Per això, el teu compromís garanteix la nostra ajuda.**

Truquena al **902 250 902** o entra a **WWW.MSFCES** i fa's te soci i donador.

Jocs tipogràfics

Enric Solbes

Col·lecció «Bromera Poesia»

Núm. 56. 80 pàgs.

Bromera, 2003

Com l'artista gràfic alemany Maurits Cornelis Escher i les estructures arquitectòniques impossibles reflectides en els seus quadres, així Enric Solbes (Alcoi, 1960) ens il·lustra en *Jocs tipogràfics* sobre el poder il·limitat de la paraula. O, més precisament, sobre els metamissatges que transporta un simple caràcter de l'alfabet.

Genials, per la profunda senzillesa, alguns poemes visuals com «Les orelles del gat» o «Refugi». Recuperant Marshall McLuhan, Solbes confirma com el mitjà (la paraula impresa, en aquest cas) esdevé missatge.

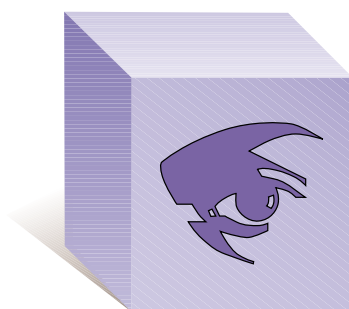
Aquest darrer lliurament de la col·lecció «Bromera Poesia» atrapa el lector amb tanta subtilitat com energia. I és

ENRIC SOLBES (Alcoi, 1960) ha fet il·lustracions, cartells i calendaris i ha dissenyat, sobretot, llibres. És responsable de la comunicació gràfica de Bromera i d'Albena Teatre, entre altres, i ha publicat recentment *El libro en el punto de vista del diseñador*.

en l'efecte produït on l'obra conté tota la seva força: en principi, el volum hauria de provocar el goig de la mirada, l'admiració de la bellesa estètica, en la línia dels versos cal·ligràfics de Salvat-Papasseit o les composicions de Joan Brossa. El cas és que des del «Celobert» inicial (una creació del 1981!) fins als sobres tancats amb què es clou el llibre, aquesta compilació de poemes implica el lector en un deliciós joc d'interpretacions conceptuals.

Així doncs, *Jocs tipogràfics* acaba revelant unes quantes veritats: primera, que la poesia és útil; segona, que comunicar vol dir arribar; i, encara, que jugar (intel·lectualment) és una manera excel·lent i complaent d'aprendre. O sigui, de viure.

JOAN A. PALAU

No et pots casar, pare!

Fina Casalderrey

Col·lecció «Espurna»

Núm. 64. 184 pàgs.

Bromera, 2003

Per a Elia el món s'ensorra mentre està ingressada a l'hospital. Ara bé, la seua catàstrofe personal no està tan lligada a l'operació d'apendicitis que li deixa massa hores per a pensar, com al fet que el seu pare s'haja enamorat. Com és possible que ell, tan meravellós, estiga penjat d'una bruixa, una foca, un espantall? Açò és el que copsen atònits els ulls d'aquesta adolescent de quasi catorze anys, mentre està entre furiosa

i aterrida per l'amenaça que la potencial madrastra suposa per a la seua relació amb el pare, sagrada des que va morir la mare. A més, amb el deixat del seu germà gran i el menut, tan feliç amb la intrusa, no té cap aliat en la lluita!

Aquests són els raonaments plens de franquesa amb què Elia descriu en primera persona la seua causa justa, la de la víctima contra la invasora. No obstant això, els seus arguments contrasten amb l'Elia cruel que veiem en els passatges relatats en tercera persona, sense cap escrúpol a l'hora atacar la dona que estima son pare.

En *No et pots casar, pare!*, Fina Casalderrey encaixa les peces d'una història on no hi ha bons ni roïns, però sí maneres molt diferents de veure i viure una situació conflictiva. Harmonitzar-les serà ben complicat, tot i que ambdós bàndols tenen més punts en comú del que pensaven, començant, és clar, per l'objecte mateix de disputa: el pare.

MARTA ESTRELLES

FINA CASALDERREY (Xeve, Pontevedra, 1952) és una gran escriptora per a infants i joves i això li ha valgut el Premi Nacional de Literatura. En Bromera ha publicat també, en la col·lecció «El Micalet Galàctic», *Mutacions genètiques* i *Dues llàgrimes per Màquina*.

ELS LLIBRES ELECTRÒNICS

ANNA I. MONTESINOS

LES EINES DE LECTURA QUE EMPRAVEN ELS TRIPULANTS DE L'ENTERPRISE EN LA SÈRIE *STAR TREK* SÓN UN PRECEDENT DEL QUE AVUI CONEIXEM COM A LLIBRE ELECTRÒNIC. EL LLIBRE ELÈCTRÒNIC (EBOOK, EN ANGLÈS) ÉS UN LLIBRE EDITAT EN SUPORT DIGITAL QUE POT CONTENIR TEXT, IMATGE

I SO, I QUE REQUEREIX MITJANS INFORMÀTICS PER A VISUALITZAR-NE EL CONTINGUT. EL TEXT ES LLIG DIRECTAMENT A LA PANTALLA DE L'ORDINADOR O EN ALTRES DISPOSITIUS, COM ARA L'ORGANITZADOR PERSONAL (ORDINADOR DE BUTXACA ADREÇAT A FUNCIONS DE GESTIÓ DE TASQUES PERSONALS I DE COMUNICACIÓ).

La primera iniciativa es va produir el 1971 amb el projecte Gutenberg <<http://www.gutenberg.org>>, el qual ha donat lloc a la biblioteca digital amb més llibres electrònics (6.300 aproximadament), en llengua anglesa. A partir d'aquest projecte s'hi han generat nombroses iniciatives, com són la Biblioteca Virtual Joan Lluís Vives <<http://lluivives.com>> i la Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes <<http://cervantesvirtual.com>>.

ELS LLIBRES MÉS ECONÒMICS

Els avantatges més rellevants que presenten els llibres electrònics en el món editorial són la col·laboració entre autor i editor, l'actualització immediata dels continguts i la inclusió d'enllaços per a accedir a múltiples informacions de manera hipertextual. Així mateix, els llibres en suport digital són més barats, ja que suposen un gran estalvi en paper, impressió, taller gràfic, distribució, etc. Així, quant al cost, alguns són gratuïts, altres cal comprar-los i en altres cal pagar per les pàgines que es vulguen imprimir. A més a més, s'hi permet la disponibilitat de títols, la qual cosa afavoreix la desaparició de conceptes com ara «descatalogat» o «exhaurit».

Quant als ciberlectors, els avantatges són l'adquisició del llibre de ma-

nera immediata i la creació d'una biblioteca virtual personalitzada en un espai reduït. Aquesta tecnologia també permet la localització d'informació dins del text per mitjà de la cerca de paraules, la inserció de comentaris, la inclusió de marcadors i l'adaptació visual, ja que la visualització pot adaptar-se a les preferències de qui llig (lletres més grans o més petites, canvi de font, etc.).

Tot i això, també hi ha inconvenients que caldrà resoldre. En primer lloc, encara trobem diferents formats, incompatibles entre si, tot i que es tendeix cap a una uniformització. En segon lloc, la desprotecció dels drets d'autor/a, a causa de la realització indiscriminada de còpies electròniques. No obstant això, per a protegir els drets d'autor/a, els llibres electrònics no poden ser impresos o copiats, llevat que l'editor ho permeti. En tercer lloc, a pesar que se n'ha millorat la visibilitat, la lectura en les pantalles és esgotadora.

Per a un futur proper s'esperen innovacions que esbombaran l'ús dels llibres electrònics, com ara l'abaratiment, el text convertible a àudio i a altres idiomes, etc. Sembla que els llibres electrònics conviuran finalment amb els llibres convencionals, com una altra possibilitat d'escriptura i de lectura. Però mai podran substituir les sensacions que produeix, en tots els sentits alhora, el llibre tradicional. 🌐

WEBS D'ALGUNES EDITORIALS:

<http://www.baldosa.com/ebooks/>

<http://www.llibres.com>

<http://www.esbarjo.cjb.net>

<http://www.elaleph.com>

<http://www.librosalacarta.com>

<http://www.todoebook.com>

<http://www.web-books.com>

APOSTA PER L'ART

AMB HISTÒRIA DEL ARTE, ALGAR EDITORIAL S'INICIA EN EL SECTOR DEL LLIBRE DE TEXT

Historia del arte és la nova aposta d'Algar Editorial, que enceta així la seua trajectòria en l'àmbit dels llibres de text. Aquesta obra ha començat les classes amb una bona acceptació per part dels ensenyants de territoris molt diversos de l'Estat espanyol, com ara Castella i Lleó, Madrid, València i Múrcia. D'aquesta manera, Algar Editorial referma la seua presència a les aules, més enllà de la seua col·lecció de narrativa juvenil, «Algar Joven», amb èxits de venda com *El infierno de Marta*.

Historia del arte, també publicada en valencià per Bromera, contempla les últimes reformes educatives i, alhora, la seua qualitat està avalada per l'equip de professionals que l'han elaborat, tots posseïdors de gran experiència en l'ensenyament d'aquesta assignatura.

TARDOR INTENSA

ELS PREMIS CIUTAT D'ALZIRA, EL NÚMERO 100 DE «L'ECLÈCTICA» I UNA NOVA EXPOSICIÓ, PRINCIPALS ACTIVITATS

Júlia, el clàssic revisat d'Isabel-Clara Simó que avancem en aquest número de *L'Illa*, forma part de la trentena de novetats que Bromera llança aquesta tardor.

Ja al novembre, el protagonisme serà per al número 100 de «L'Eclèctica», que coincideix amb l'edició de la novel·la *El Mut de la Campana*, l'esperat retorn de l'escriptor Josep Lozano, que celebrarem d'una manera especial. A més, Bromera prepara l'exposició *Espais naturals del litoral valencià*, una altra novetat.

Com és tradicional, arriben també els Premis Literaris Ciutat d'Alzira. En la present edició, el cicle de conferències que envolta el lliurament tractarà els reptes que plantegen les noves tecnologies, amb figures tan rellevants com Bernat Sòria, Adolf Tobefia o Jorge Wagensberg.

DITES

I SUGGERIMENTS

«En tant que consciència de la societat, l'escriptor és també director de consciència per al seu públic.»

Joan FUSTER

«Homes i dones són com la mà dreta i la mà esquerra. És absurd no fer-les servir totes dues.»

Jeannette RANKIN

«Avui tinc l'oportunitat de no exagerar les meues mancances i les meues capacitats. Puc ser jo mateixa.»

Anne Wilson SCHAEF

«Les dones no som el femení de ningú.»

Margarida ÀLVAREZ

BROMERA.TXT ES CONSOLIDA A L'ESO I AL BATXILLERAT

EL PROFESSORAT RENOVA LA SEUA CONFIANÇA EN BROMERA.TXT I ADOPTA LES NO-VETATS PER A ESO I BATXILLERAT

Quasi 300 centres d'ensenyament secundari del País Valencià han depositat de nou la seua confiança en el treball de l'equip de professionals que hi ha darrere de l'innovador projecte educatiu de Bromera.txt.

La bona acceptació de les novetats per a 1r i 3r del curs passat s'ha vist ratificada enguany amb la bona

acollida de *Valencià: llengua i literatura* per a 2n i 4t d'ESO. La continuïtat del mateix equip d'autors, així com el bon resultat a l'aula dels materials implantats l'any anterior, ha animat el professorat a seguir confiant en Bromera.txt.

Els quaderns *Calaix*, un per a cada curs de l'ESO i un cinqué de pràctiques de lèxic, han començat també el curs 2003-2004 amb força, sense haver descansat a l'estiu. La seua concepció didàctica els fa adients tant per a funcionar com a quadern de repàs a les vacances com per a reforçar i ampliar els continguts al llarg del curs.

Com en l'ESO, la rotunda acceptació de *Textos i contextos 2. Valencià: llengua i literatura*, novetat editorial

d'enguany per al Batxillerat, confirma el bon funcionament durant el curs passat de *Textos i contextos 1*, una obra distingida per la Direcció General del Llibre amb el Premi al Millor Llibre de Text del 2002. Aquesta metodologia innovadora, que contempla les últimes reformes educatives, a més dels materials complementaris que acompanyen els llibres tant d'ESO com de Batxillerat (CD-ROM *Models d'avaluació*, disc compacte de *Recursos sonors* i la *Guia de recursos didàctics*, entre altres), són els motius principals que han motivat aquesta acollida excepcional per part del professorat.

Amb tot, Bromera.txt prepara més novetats que ampliaran la seua oferta educativa el pròxim curs escolar.

L'ENAMORAMENT, UN ESTAT D'EXCEPCIÓ

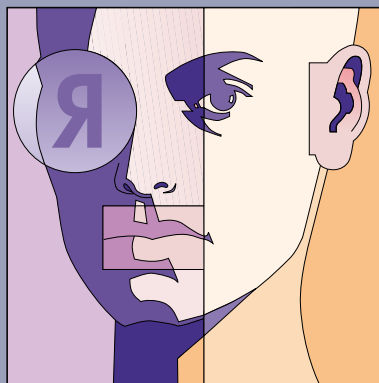

Un estat d'excepció: provisional, efímer, volàtil, peremptori, escàpol... Un parèntesi. Un manlleu de temps immòbil usurpat a un rellotge per on no sura el temps o sembla que s'hi deture per recrear-se. Així és l'amor. Millor encara: així és el temps sense clàusules –amb condicions o sense condicions– dels enamorats.

Versos per a Anna constitueix un exemple pregon –paradigmàtic– d'alentiment amorós: «No hi ha ahir ni demà,/ només aquesta/ vesprada blanca i lenta que vivim/ junts els dos com si el temps fos aquell núvol/ eternament immòbil que contempla,/ enllà lluny, en el blau puríssim,/ el nostre amor obrir totes les venes/ del plaer de saber-se instant de joia/ irrepetible i ja desig de repetir-se,/ de ser l'ahir d'un demà més joïós».

L'amor del poeta enamorat és un panteisme ferm on cada objecte és venerat depenent de la persona estimada. Perquè en cada cosa –animada o inanimada, tant se val–, el poeta hi veu l'espurna que tibia el fil de la pulsio amorosa. Heus ací l'estat d'excepció. Com una ceguesa passatgera –amb data de caducitat, per sort–, entera i persistent, que ens permet de veure-hi més enllà; o de veure en tot i

El retrovisor

JULI CAPILLA

pertot la presència –fins i tot en l'absència–, el batec colpidor, omnipresent, obsedit, malaltís, de la persona estimada: «París plou com tu plous capvespres àngels,/ migdies llargs i foc

en l'abraçada». I aquest estat d'excepció que és l'amor quan som enamorats s'acreu encara més en la mesura que l'enamorand és absent: «Ara sé, amor, que la tristesa/ és no tenir-te i no poder mirar-te/ els ulls tan tendres, la veu que m'il·lumina,/ el cos carícia on aprenc a aprendre/ el dolor i la joia callats que ens fan ser».

Dolor i tristesa, doncs. La història de la literatura universal n'és plena, d'amors impossibles: Apol·lo i Dafne, Romeu i Julieta... *Versos per a Anna*, però, està als antípodes d'aquesta mena d'amors tumultuosos i turbulents. Hi apunta, més aviat, envers l'amor correspost: la plenitud dels amants que gaudeixen de la petita joia d'estimar-se. És la festa il·lusòria dels enamorats que es creuen al marge de l'enrenou del món, sense saber –millor així– que aquesta festa és l'expressió voluble i evanescent que esclata de sobte amb tota la força, com una carcassa que després en deixa només un lleu tel de cendra amb prou feines esbossada sobre el gris d'una pissarra escarransida.

Un dels poemes de *Versos per a Anna* –al meu parer, un dels millors poemes de la trajectòria lírica de Marc Granell– condensa aquesta gran festa que és l'amor. Crec que paga la pena de reproduir-lo sencer: «No t'envie avui roses. Només paraules/ per dir-te el meu amor./ Un amor que és ample i que no cessa,/ com un cel tot blau i inacabable,/ un amor que creix i es multiplica/ com l'onatge d'un mar net i profund,/ un amor que és ferm com ho és la roca/ més sòlida i pacient./ Un amor que se'm fa/ cada instant amb més força, amb més urgència,/ desig de ser amb tu/ i recórrer amb besos, amb carícies/ la teua pell, país immens i únic,/ la sola veritat que ensenya i salva./ Un amor que vol saber aprendre't,/ aprendre a acompanyar-te./ Un amor que et vol plena de llum feliç i lliure./ Un amor que amb tu vol fer camí/ i anar més lluny, més fons, i ser més vida».

Versos per a Anna és un llibre senzill que expressa la hipèrbole amable que és l'amor foll, la bogeria plena i fal·laç de l'amor dels ben enamorats.

MARC GRANELL (València, 1953) és un dels poetes més actius del País Valencià. Des de fa més de vint anys ha desenvolupat una àmplia trajectòria com a agitador cultural i iniciador de nombrosos projectes literaris (revistes, tertúlies, col·leccions de poesia...), i ha exercit un paper important com a impulsor de nous talents literaris. Marc Granell és autor, entre d'altres, dels poemaris *Llarg camí llarg* (1977), *Exercici per a una veu* (1983), *Fira desolada* (1991), *L'illa amb llunes* (1993) i *Corrent de fons* (1999). *Poesia reunida* (2002) aplega la seua obra poètica fins aquell moment.

Cada diumenge

EL P

El setmanari del País Valencià

U N I T S

P E R I L A

C U L T U R A

BANCAIXA